

## **Nr 42.**

Ankom till riksdagens kansli den 5 maj 1934 kl. 3 e. m.

*Utlåtande, i anledning av framställningar angående pensioner och understöd åt vissa i statens tjänst anställda eller förut anställda personer.*

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande det civila och militära pensionsväsendet samt beträffande vissa pensioner och understöd, att utgå från allmänna indragningsstaten eller anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

I fråga om utredningen i de ärenden, som behandlas i utlåtandet, får utskottet, i den mån redogörelse i det följande ej lämnas, hänvisa till vederbörande propositioner och motioner.

### **Civila pensionsväsendet.**

1:o.

Förra ämneslärarinnan **Axelina Maria Burman** (*viss tjänstårsberäkning*). I en den 9 februari 1934 dagtecknad proposition nr 114 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förra ämneslärarinnan vid statens småskoleseminarium i Lycksele **Axelina Maria Burman** må, i den mån så erfordras för erhållande av hel pension från statens pensionsanstalt, räkna sig till godo tid, varunder hon tjänstgjort såsom ämneslärarinna vid Skellefteå elementarläroverk för flickor; dock under villkor, att Burman till pensionsanstalten inbetalar ett belopp, motsvarande den engångsavgift, som belöpt å henne, därest §§ 6 och 9 i anstaltens reglemente varit i förevarande fall tillämpliga, varvid till grund för beräkningen av engångsavgiften skall läggas ett tjänstepensionsunderlag av 2,600 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, att statens pensionsanstalt genom beslut den 25 augusti 1933 tillerkänt Burman avkortad tjänstepension, att utgå från och med ingången av juli 1933, till belopp av

2,363 kronor 63 öre, motsvarande  $\frac{30}{33}$  av det för henne gällande pensionsunderlaget, 2,600 kronor. Härvid har pensionsanstalten tillgodoräknat Burman den tid, varunder hon efter fyllda 20 år tjänstgjort vid folkskola eller småskoleseminarium. Däremot har Burmans tjänstgöring vid Skellefteå elementarläroverk för flickor, varest hon tjänstgjort under läsåren 1897/1898—1903/1904, icke tillgodoräknats henne vid bestämmandet av den sålunda författningsenligt utgående pensionen.

Av utredningen i ärendet framgår vidare, att Burman haft full tjänstgöring vid Skellefteå elementarläroverk för flickor under den tid av 7 läsår, varunder hon varit anställd därstädes, samt att nämnda skola under samma tid åtnjutit statsunderstöd.

*Utskottet.*

Kungl. Maj:ts förslag ansluter sig till vad riksdagen tidigare i liknande fall beslutit och har icke givit utskottet anledning till erinran.

På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

2:o.

Förra folkskollärarinnan **Sigrid Vilhelmina Fahlén** (*viss tjänstårsberäkning*). I en den 9 mars 1934 dagtecknad proposition nr 221 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att lärarinnan vid Käppala folkskola i Lidingö stads skoldistrikt Sigrid Vilhelmina Fahlén må för erhållande av pension från statens pensionsanstalt tillgodoräkna sig tjänstgöring såsom ämneslärarinna vid Avesta elementarskola under tiden från och med höstterminen 1904 intill utgången av år 1910; dock under villkor, att Fahlén till pensionsanstalten inbetalar ett belopp, motsvarande den engångsavgift, som belöpt å henne, därest §§ 6 och 9 i anstaltens reglemente varit i förevarande fall tillämpliga.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat, att statens pensionsanstalt genom beslut den 22 september 1933 förklarat Fahlén berättigad att från och med månaden näst efter den, varunder efter den 31 december 1933 avgång från tjänsten komme att äga rum, åtnjuta avkortad tjänstepension till belopp av 1,193 kronor 18 öre, motsvarande  $\frac{21}{33}$  av helt pensionsbelopp, 1,875 kronor. Härvid har pensionsanstalten tillgodoräknat Fahlén dels den tid, varunder hon tjänstgjort vid folkskola, dels ock år 1911, under vilket år Fahlén i egenskap av ämneslärarinna vid Avesta elementarskola varit delaktig i lärarinnornas pensionsanstalt.

Av utredningen i ärendet framgår vidare, att Fahlén haft full tjänst-

göring vid Avesta elementarskola under hela den tid från och med höstterminen 1904 till och med höstterminen 1911, varunder hon varit anställd därstädes, samt att nämnda skola under samma tid åtnjutit statsunderstöd.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

3:o.

**F. d. tullfiskalen Georg von Zweigbergk (tilläggs pension).** I motion II:272 hemställer herr *Lithander*, »att riksdagen måtte besluta bevilja förutvarande tullfiskalen i Göteborg, vice häradshövdingen Georg von Zweigbergk sådant tillägg till den honom av generaltullstyrelsen tilldelade pensionen, att den sammanlagda pensionen må uppgå till samma belopp, som tillkommer tullkontrollör i Göteborg».

Av utredningen i ärendet inhämtas,

att von Zweigbergk är född den 9 mars 1865 och alltså 69 år gammal;

att han under tiden 7 december 1897—26 oktober 1907 tjänstgjort såsom vice auditör vid Älvsborgs regemente;

att han utnämndes att från och med den 1 januari 1914 vara tullfiskal i Göteborg;

att han från och med den 1 januari 1923 i samband med ikraftträdande av ny stat för tullverket uppfördes å indragningsstat med tjänstgörings-skyldighet;

samt att von Zweigbergk, som beviljats avsked ur tullverkets tjänst med utgången av juni månad 1932, genom generaltullstyrelsens beslut den 20 juli 1932 förklarades berättigad att från och med den 1 juli 1932 uppbära, dels en årlig pension av 1,600 kronor, motsvarande  $\frac{28}{35}$  av det för tullfiskal å indragningsstat gällande pensionsunderlaget å 2,000 kronor, dels ock tillsvdare i enlighet med kungörelsen den 15 juni 1922 angående pensionstillägg åt vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer och kungörelsen den 18 juni 1925 med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer pensionstillägg och pensionsförhöjning med ett årligt belopp av tillhopa 1,160 kronor, vadan hans sammanlagda pensionsförmåner utgöra 2,760 kronor.

Då von Zweigbergk redan tillerkänts den pension, vartill han på grund av innehavd anställning hos staten författningsenligt är berättigad, an-

*Utskottet.*

ser utskottet sig sakna anledning tillstyrka beviljande av ytterligare sådan förmån åt honom.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion II:272 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

4:o.

**Förre gränsridaren Johan Petter Bodin.** I motion II:281 hemställer herr *Hedlund* i Östersund, »att riksdagen måtte besluta tillerkänna f. d. gränsridaren Johan Petter Bodin pension med det belopp riksdagen finner skäligt».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,  
att Bodin är född den 29 juli 1871 och alltså 62 år gammal;  
att han den 24 september 1900 antogs till extra ordinarie gränsridare i tullverket med tjänstgöringsskyldighet tills vidare i Jämtlands län;  
att han den 20 mars 1905 utnämndes och förordnades att vara gränsridare i tullverket med tjänstgöringsskyldighet tills vidare i Jämtland;  
att enligt den av riksdagen år 1904 fastställda avlöningsstaten för tullverket gränsridare åtnjöt i årlig avlöning 1,000 kronor, därav 700 kronor lön och 300 kronor tjänstgöringspenningar;

att Bodin i samband med indragning av gränsbevakningspostereringen i Storrensjön i Jämtland från och med den 1 januari 1911 överflyttades på indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet, med rätt för honom att uppbära lön med 700 kronor för år;

samt att generaltullstyrelsen, som med utgången av juli månad 1933 beviljat Bodin avsked ur tullverkets tjänst vid en uppnådd pensionsålder av 62 år, förklarat sig icke kunna bevilja honom pension, enär hans tjänstetid, utgörande allenast 9 år 9 månader 21 dagar, understeg den i 7 § civila pensionslagen stadgade minimitid för pension eller 10 år.

Över motionen har utskottet inhämtat utlåtande av statskontoret, som hört generaltullstyrelsen.

*Generaltullstyrelsen* har anfört bland annat följande:

Vid prövning av frågan om Bodins rätt till pension intog styrelsen samma ståndpunkt som vid beviljande av pension åt övriga samtidigt med Bodin å indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet överflyttade tjänstemän i tullverket, eller att sådan tjänsteman i fråga om beräkning av tjänstår för erhållande av pension ej ägde tillgodoräkna sig den tid, han varit uppförd å indragningsstat. Denna uppfattning sammanhänger därmed, att styrelsen dels ansett person å indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet icke innehava tjänst och sålunda icke uppfylla det i 17 § av pensionslagen uppställda huvudvillkoret för tillgodoräkning av

tjänstår, dels på sätt framgår av ett styrelsens underdåniga utlåtande den 26 juli 1915 i fråga om pension åt jaktuppsyningsmannen å indragningsstat T. A. Thomsson (finansdepartementets d.-nr R 442/1915 I) funnit stadgandet i 10 § av samma lag, att tjänstinnehavare skall erlägga viss pensionsavgift, ej medgiva uttagande av sådan avgift av den, vilken såsom uppförd å indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet icke vore att betrakta såsom tjänstinnehavare.

Enligt styrelsens förmenande tala emellertid vissa billighetsskäl för att Bodin genom särskild pension beredes ersättning för den pension, han jämlikt styrelsens förenämnda beslut författningsenligt icke kunnat erhålla. Till ledning vid bestämmandet av det belopp, varmed en dylik ersättning skäligen borde utgå, har styrelsen velat här nedan intaga tvenne beräkningar av den pension, som Bodin skulle hava tilldelats, dels under förutsättning att han efter år 1910 kvarstått å sin gränsridartjänst och därefter med tillämpning av punkten 7 k) i Kungl. Maj:ts brev den 27 oktober 1922 angående bestämmelser i fråga om övergång till nya lönestaten för ordinarie tjänstemän hos generaltullstyrelsen och vid tullstaten (Tullverkets författningssamling 1922:428) i likhet med flertalet gränsridare vid ingången av år 1923 konstituerats till gränsuppsyningsman (alternativ I), dels för det fall, att han fått medräkna den tid, varunder han varit uppförd å indragningsstat och till följd därav varit berättigad till pension å sin förut innehavda gränsridartjänst (alternativ II).

#### Alternativ I.

Vid 1910 års slut kunde Bodin för pension tillgodoräkna sig en tjänstetid av ..... 9 år 9 månader 21 dagar.

Intill dagen för avskedet ur tullverkets tjänst, den 31 juli 1933, skulle — under förutsättning att avdrag för viss tjänstledighet ej behövde göras — ytterligare tillkomma en tjänstetid av ..... 22 » 7 » .

Häri genom skulle sammanlagda tjänstetiden komma att utgöra ..... 32 år 4 månader 21 dagar.

Enär gränsuppsyningsman äger åtnjuta pension vid uppnådda 62 levnadsår och 30 tjänstår, skulle således under ovan angivna förutsättningar Bodin vid sin avgång hava varit berättigad till pension för år lika med pensionsunderlaget för gränsuppsyningsmanstjänst, eller 1,920 kronor.

Från nämnda belopp borde emellertid jämlikt sista stycket av 13 § i pensionslagen från pensionen för första pensionsåret avdragas ett belopp, motsvarande summan av de avgifter till pensionsfonden, vilka Bodin, såsom uppförd å indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet, varit befriad från att erlägga under tiden 1 januari 1911—31 juli 1933. Då pensionsavgiften för gränsridare från och med år 1911 till och med år 1922 utgjorde 30 kronor för år och för gränsuppsyningsman från och med år 1923 tills vidare är fastställd till 63 kronor för år, skulle berörda pensionsavgifter från 1911 års början till tiden för Bodins avgång utgöra sammanlagt 1,026 kronor 75 öre.

#### Alternativ II.

Bodin skulle hava att uppbära för gränsridartjänsten bestämd pension enligt pensionslagen, 700 kronor, jämte därå enligt Kungl. Maj:ts kungö-

relse den 15 juni 1922 (nr 360) belöpande pensionstillägg, 180 kronor, eller tillsammans för år ..... kronor 880:—

Därtill skulle läggas s. k. ny pension enligt Kungl. Maj:ts kungörelse den 18 juni 1925 nr 280, utgörande i § 3 av kungörelsen avsedd förhöjning I med 164 kronor och i § 4 av kungörelsen omförmäld förhöjning II med 438 kronor, eller med sammanlagt för år ..... » 602:—

Inalles komme pensionen således att för år utgöra .... kronor 1,482:— eller efter avjämnning enligt bestämmelse i § 5, sista stycket, av nyss återopade kungörelse ..... » 1,476:—.

För obetalda pensionsavgifter skulle från första pensionsårets pensionsbelopp i detta fall avdragas 677 kronor 50 öre.

*Statskontoret* har anfört följande:

Enligt den praxis statskontoret tillämpat vid prövning av ansökningar om pension åt befattningshavare, vilka varit uppförda på indragningsstat, har dylik befattningshavare, som enligt statskontorets mening ostridigt innehaft tjänst, oavsett huruvida placeringen å indragningsstat varit förenad med tjänstgöringsskyldighet eller icke, medgivits rätt att under nämnda tid jämlikt 17 § civila pensionslagen tillgodoräkna tjänstår för erhållande av pension.

I enlighet med denna uppfattning hade Bodin, vilken genom konstitutional den 20 mars 1905 utnämnts och förordnats att vara gränsridare i tullverket efter att dessförinnan hava tjänstgjort såsom extra ordinarie i samma befattning under 2 år 2 månader, bort få tillgodoräkna tjänstår under hela sin anställningstid — däri alltså inräknad den tid, han varit uppförd å indragningsstat — intill uppnådd pensionsålder och förty bort tillerkännas pension från och med augusti 1933.

Därest frågan om pensionsrätt för Bodin icke kan efter förnyad ansökning från denne till generaltullstyrelsen åter bliva föremål för prövning i vederbörlig ordning, får statskontoret tillstyrka, att i förevarande fall genom riksdagsbeslut pension anvisas åt Bodin att årligen utgå med ett belopp av 1,476 kronor, beräknad på sätt generaltullstyrelsen under alternativ II i sitt yttrande angivit, varvid dock — enär Bodin icke erlagt pensionsavgifter under den tid han varit placerad å indragningsstat — å första årets pensionssumma torde böra innehållas ett belopp, svarande mot pensionsfondens avgiftsfordran under senast förflutna tioårsperiod.

*Utskottet.*

Utredningen i ärendet utvisar, att Bodin den 20 mars 1905 utnämndes och förordnades att vara gränsridare i tullverket med tjänstgöringsskyldighet tillsvidare i Jämtland, att han från och med den 1 januari 1911 överflyttades på indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet med rätt att åtnjuta vissa löneförmåner samt att han vid uppnådd pensionsålder av 62 år beviljades avsked ur tullverkets tjänst med utgången av juli månad 1933. Generaltullstyrelsen har förklarat sig icke kunna bevilja Bodin pension, enär hans tjänstetid, utgörande allenast 9 år 9 månader 21 dagar, understeg den i 7 § civila pensionslagen stadgade minimtiden för pension eller 10 år. Vid prövningen av detta ärende hade styrelsen utgått från att Bodin under den tid, han varit uppförd å indragnings-

stat, icke innehåft tjänst och sålunda enligt 17 § pensionslagen icke ägde för erhållande av pension tillgodoräkna sig denna tid.

Den tolkning av pensionslagen, som av generaltullstyrelsen tillämpats, kan enligt utskottets mening icke anses vara riktig eller rimlig. Såsom statskontoret anfört, har statskontoret vid behandling av liknande ärenden ansett ostridigt, att befattningshavare, som varit uppförd å indragningsstat, oavsett huruvida placeringen varit förenad med tjänstgöringsskyldighet eller icke, innehåft tjänst och sålunda ägt rätt att under nämnda tid tillgodoräkna tjänstår för erhållande av pension. Vid tillämpning av denna praxis hade Bodin bort få tillgodoräkna tjänstår under hela sin anställningstid intill uppnådd pensionsålder och alltså bort tillerkännas pension från och med den 1 augusti 1933.

Genom generaltullstyrelsens tolkning av ifrågavarande bestämmelser har Bodin gått förlustig den pensionsrätt, som tillförsäkrats honom genom den ordinarie anställningen. Då det emellertid torde kunna förut sättas, att rättelse härutinnan skall kunna ernås genom förnyad prövning av pensionsfrågan, har utskottet för sin del funnit sig sakna anledning framlägga förslag till riksdagen angående beviljande av pension åt Bodin. Skulle mot förmodan formella hinder visa sig föreligga för en lösning av frågan på sätt utskottet nu antytt, lär det kunna förväntas, att Kungl. Maj:t vidtager åtgärder i syfte att Bodin beredes den pension, som bör tillkomma honom.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II:281 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

## **Militära pensionsväsendet.**

5:o.

**Mästaren Victor Emanuel Pettersson** (*pensionsförbättring*). I en den 23 februari 1934 dagtecknad proposition nr 182 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att mästaren vid Karlskrona örlogsvärv Victor Emanuel Pettersson må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår ur tjänst med pension från flottans pensionskassa, under sin återstående livstid uppbära årlig pensionsförbättring med 910 kronor, att utgå från anslag, som är eller må vara beviljat till pensionsförbättring för viss personal vid marinen, och i samma ordning som fyllnadspension.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,  
att Pettersson är född den 31 mars 1872 och således uppnått en levnads-  
ålder av nära 62 år;

att han varit anställd vid Karlskrona örlogsvarv såsom daglönare under  
tiden den 1 maj 1888—25 januari 1890, 27 januari 1890—3 juni 1893, 4 no-  
vember 1895—14 augusti 1903, såsom daglönarförman under tiden den 5  
oktober 1910—30 september 1911 och såsom mästare under tiden därefter;

att han från och med den 1 juli 1928 är extra ordinarie tjänsteman vid  
försvarsväsendet med placering såsom mästare och med avlöning enligt  
14:e lönegraden i den i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlö-  
ningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie be-  
fattningshavare vid försvarsväsendet intagna löneplanen för extra ordi-  
narie tjänstemän;

samt att han är delägare i flottans pensionskassa.

*Direktionen över flottans pensionskassa* har meddelat, att därest Pet-  
tersson beviljades pensionsförbättring med samma belopp, som åtnjötes  
av befattningshavare i motsvarande militära tjänstegrad eller underoffi-  
cer av 2:a graden, dylik förmån skulle utgå med 910 kronor för år.

*Utskottet.*

Under erinran, att riksdagen tidigare i åtskilliga fall beviljat mästare  
å månadslönarstat vid flottans varv pensionsförbättring efter samma  
grunder, som i propositionen föreslås, får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande  
proposition.

## **Allmänna indragningsstaten m. m.**

### **Försvarsdepartementet.**

6:o.

**Ritaren vid Karlskrona örlogsvarv Ernst Reinhold Svensson.** I en den  
9 mars 1934 dagtecknad proposition nr 245, vilken beträffande försvarsde-  
partementet innefattar förslag i femton med nummer 1—15 betecknade  
punkter, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt ut-  
drag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punk-  
ten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att ritaren vid Karlskrona örlogsvarv  
Ernst Reinhold Svensson må från och med dagen näst efter den, då han  
avgår från sin tjänst, dock tidigast från och med den 1 juli 1934, under sin  
återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m.  
uppbära en årlig pension av 2,160 kronor.



Av handlingarna i ärendet inhämtas,  
att Svensson är född den 11 juni 1870 och alltså 63 år gammal;  
att han antogs till daglönare vid artilleridepartementets departementskontor i Karlskrona den 1 september 1887, från vilken befattning han avgick den 8 november 1889;  
att han erhöll anställning vid Svea ingenjörbataljon den 13 november 1889 och kvarstod därstädes till den 30 oktober 1897;  
att han var anställd såsom sergeant vid fortifikationen den 31 oktober 1897—den 30 oktober 1899;  
att han antogs till månadslönare (ritare) vid ingenjördepartementets i Karlskrona hus- och byggnadsavdelning (nuvarande byggnadsdepartementet) den 1 april 1900;  
att han från och med den 1 juli 1928 erhöll ställning av extra ordinarie tjänsteman (ritare av 1:a klass) med lön enligt 15:e lönegraden i den i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) intagna löneplanen för extra ordinarie civila och civilmilitära befattningshavare vid försvarsväsendet;  
samt att han alltså varit anställd i statens tjänst under en tid av 46 år.

*Direktionen över flottans pensionskassa* har ansett, att vid beräkningen av pensionsbeloppet för Svensson bestämmelserna i 1926 års pensionsutrednings förslag beträffande pension åt extra ordinarie befattningshavare vid allmänna civilförvaltningen syntes böra med viss jämkning komma i tillämpning. För 15:e lönegraden — till vilken lönegrad Svensson vore hänförd — upptog förslaget ett tjänstepensionsunderlag av 2,844 kronor, vilket belopp borde, på grund av att några pensionsavgifter ej erlagts, minskas med exempelvis 300 kronor, varvid framkomme ett pensionsbelopp av 2,544 kronor eller samma belopp, som brukade tillerkännas verkmästare med delägarskap i flottans pensionskassa.

*Marinförvaltningen* har biträtt direktionens förslag.

*Statskontoret* har framhållit, att verkmästare vid flottans varv, vilka vore hänfödda till 16:e och 18:e lönegraderna av den i kungörelserna den 22 juni 1928 (nr 215) intagna löneplanen, samt mästare vid flottans varv, vilka vore placerade i 14:e lönegraden, plägar erhålla pensionsförbättring till så stort belopp, att densamma jämte övriga pensionsförmåner, dyrtidstillägg ej inberäknat, uppginge till 2,544 respektive 2,160 kronor. Vid sådant förhållande syntes pensionen till Svensson, vilken vore hänförd till 15:e lönegraden, lämpligen kunna fastställas till 2,400 kronor årligen.

Föredragande *departementschefen* har framhållit, att de av 1926 års pensionsutredning föreslagna grunderna hittills icke ansetts böra komma i tillämpning vid bestämmande av pension åt sådan personal vid marinen, som tillhört daglönar- eller månadslönargrupperna men under de senaste åren erhållit ställning såsom extra ordinarie tjänstemän. Då det för närvarande icke vore möjligt att överblicka de konsekvenser, som en övergång till att tillämpa dessa grunder skulle kunna medföra beträffande pensio-

nering av olika personalgrupper vid försvarsväsendet, borde pensionen även i nu förevarande fall avvägas efter en mera fri prövning av föreliggande omständigheter. Härvid syntes lämpligt, att jämförelse gjordes med de pensionsbelopp, som plägat tillerkännas sådana verkmästare och mästare vid flottans varv, vilka varit månadslönare å stat. I betraktande av att dessa hade att för sina pensionsförmåner erlægga pensionsavgift syntes det av statskontoret ifrågasätta pensionsbeloppet av 2,400 kronor böra något reduceras, förslagsvis till 2,160 kronor för år.

I *motion II:582* har herr *Holmgren*, bland annat, hemställt, att riksdagen ville till e. o. ritaren av 1:a klass vid örlogsvarvet i Karlskrona *E. R. Svensson* från och med dagen näst efter den han lämnar sin nuvarande anställning bevilja en pension under hans återstående livstid av 2,544 kronor, i huvudsaklig överensstämmelse med vad vederbörliga myndigheter föreslagit.

*Utskottet.* Utskottet, som funnit de av föredragande departementschefen angivna skälen för pensionens bestämmande till 2,160 kronor bärande, får avstyrka bifall till det i motionen II:582 gjorda yrkandet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågasatt förslag och med avslag i förevarande del å motionen II:582, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må medgiva, att ritaren vid Karlskrona örlogsvarv *Ernst Reinhold Svensson* må från och med dagen näst efter den, då han avgår från sin tjänst, dock tidigast från och med den 1 juli 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2,160 kronor.

7:o.

**Ritaren vid Karlskrona örlogsvarv *Frans Oscar August Holmqvist*.** I punkten 2 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att ritaren vid Karlskrona örlogsvarv *Frans Oscar August Holmqvist* må från och med dagen näst efter den, då han avgår från sin tjänst, dock tidigast från och med den 1 juli 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2,160 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,  
att *Holmqvist* är född den 11 december 1869 och sålunda 64 år gammal;

att han antogs till daglönare vid ingenjördepartementets maskinverkstad i Karlskrona den 7 januari 1887;

att han befordrades till månadslönare den 1 oktober 1913;

att han från och med den 1 juli 1928 erhöll ställning av extra ordinarie tjänsteman (ritare av 1:a klass) med lön enligt 15:e lönegraden i den i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) intagna löneplanen för extra ordinarie civila och civilmilitära befattningshavare vid försvarsväsendet;

samt att han alltså varit anställd i statens tjänst under en tid av 46 år.

*Marinförvaltningen* har, med utgångspunkt från av 1926 års pensionsutredning för extra ordinarie tjänstemän i 15:e lönegraden, föreslagit tjänstepensionsunderlaget av 2,844 kronor samt med reduktion av 10 procent för bristande pensionsavgifter föreslagit ett pensionsbelopp av 2,568 kronor för år.

*Statskontoret* har ansett pensionsbeloppet böra begränsas till 2,544 kronor.

Föredragande *departementschefen* har ansett pensionen böra bestämmas till samma belopp, som föreslagits i det under nästföregående punkt behandlade ärendet, eller 2,160 kronor.

I *motion II:582* har herr *Holmgren*, bland annat, hemställt, att riksdagen ville till e. o. ritaren av 1:a klass vid örlogsvarvet i Karlskrona F. O. A. Holmqvist från och med dagen näst efter den han lämnar sin nuvarande anställning bevilja en pension under hans återstående livstid av 2,544 kronor, i huvudsaklig överensstämmelse med vad vederbörliga myndigheter föreslagit.

Under åberopande av vad utskottet i nästföregående punkt anfört får utskottet hemställa,

*Utskottet.*

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågasvarande förslag och med avslag i förevarande del å motionen II:582, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må medgiva, att ritaren vid Karlskrona örlogsvarv Frans Oscar August Holmqvist må från och med dagen näst efter den, då han avgår från sin tjänst, dock tidigast från och med den 1 juli 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2,160 kronor.

8:o.

**Skrivaren vid fortifikationsförvaltningen i Vaxholms fästning Carl Edvard Arbin.** Under punkten 3 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att skrivaren vid fortifikationsförvaltningen i Vaxholms fästning Carl Edvard Arbin må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, dock tidigast från och med den 1 juli 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,260 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Arbin är född den 24 augusti 1868 och således 65 år gammal;

att han sedan den 10 maj 1888 eller under nära 46 år varit anställd såsom skrivare vid fortifikationsförvaltningen i Vaxholms fästning;

att han under senare år haft en avlöning av 2,724 kronor för år, varå dyrtidstillägg ej utgått;

samt att han blivit uppsagd från sin anställning, räknat från och med den 1 juli 1934.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

9:o.

**E. o. tjänstemannen vid Karlsborgs tygstation Gustaf Vilhelm Björling.** Kungl. Maj:t föreslår i punkten 4 av samma proposition riksdagen medgiva, att e. o. tjänstemannen vid Karlsborgs tygstation Gustaf Vilhelm Björling må från och med dagen näst efter den, då han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 780 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Björling är född den 26 april 1871 och således uppnått en levnadsålder av 62 år;

att han från och med den 28 augusti 1918 eller alltså något över 15 år innehaft anställning vid Karlsborgs tygstations kassaförvaltning, därav såsom skrivbiträde under tiden till och med den 30 juni 1928 och såsom e. o. tjänsteman (kontorist) under tiden därefter;

att Björlings inkomst under tiden till den 1 juli 1928 uppgått till i medeltal omkring 3,000 kronor för år, dyrtidstillägg inberäknat;

att han från och med den 1 juli 1928 åtnjutit avlöning enligt 8:e lönegraden i den i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 215) med avlöningsbestämmelser för vissa civila och civilmilitära icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet intagna löneplanen för extra ordinarie tjänstemän;

samt att han enligt ett av regementsläkaren A. Lillieroth den 29 augusti 1933 utfärdat läkarintyg på grund av åderförkalkning är oförmögen att för framtiden försörja sig med arbete.

Utskottet hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

10:o.

**Förre snickaren vid Västerbottens regemente Per Magnus Brodin.** I punkten 5 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre snickaren vid Västerbottens regemente Per Magnus Brodin må, räknat från och med den 1 januari 1934, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 708 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Brodin är född den 5 augusti 1869 och således 64 år gammal;

att han under tiden 1 december 1912—31 augusti 1933 eller således nära 21 år arbetat såsom snickare vid Västerbottens regemente;

att Brodin för nämnda arbete åtnjutit ersättning i form av timpenning och i medeltal vid regementet haft en årlig inkomst av 1,700 kronor under åren 1912—1918, 4,050 kronor under åren 1919—1923, 2,700 kronor under åren 1924—1928 samt 1,160 kronor under åren 1929—1933;

samt att Brodin av arbetet vid regementet haft sin huvudsakliga försörjning.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

11:o.

**Förre arbetaren vid Stockholms örlogsvarv Ernst Paulinus Dorén.** Kungl. Maj:t har i punkten 6 av förevarande proposition föreslagit riksdagen medgiva, att förre arbetaren vid Stockholms örlogsvarv Ernst Paulinus Dorén må, räknat från och med den 1 november 1933, under sin åter-

stående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 720 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Dorén är född den 7 juni 1891 och således uppnått en levnadsålder av 42 år;

att han under tiden 30 juli 1917—13 juli 1920 varit anställd vid ammunitionsfabrikens avdelning å Marieberg;

att han under tiden 23 juli 1920—5 oktober 1933 innehaft anställning såsom arbetare vid Stockholms örlogsvarv, dock att han från och med den 10 januari 1932 varit tjänstledig för sjukdom;

att han sålunda kan återopa en anställningstid i statens tjänst av något över 16 år;

att hans arbetsinkomst under åren 1929—1931 utgjort i medeltal omkring 3,500 kronor för år, varå dyrtidstillägg ej utgått;

att Dorén under tid, varunder han varit tjänstledig på grund av sjukdom, åtnjutit sjukavlöning;

samt att han enligt ett för honom den 9 februari 1934 utfärdat läkarintyg lider av förflamning av vänstra kroppshalvan (hemiplegia sinistra) samt på grund av nämnda sjukdom ävensom hjärtfel m. m. måste anses vara för all framtid oförmögen till arbete.

I *motion II: 584* har herr *Andersson* i Stockholm hemställt, »att riksdagen måtte bevilja Dorén pension att utgå från och med oktober månad 1933 med ett årligt belopp av 1,236 kronor.»

*Utskottet.*

Utskottet, som icke funnit skäl till erinran mot storleken av det av Kungl. Maj:t i förevarande fall föreslagna pensionsbeloppet, får avstyrka bifall till ifrågavarande motion, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning och med avslag å motionen II: 584, i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må medgiva, att förre arbetaren vid Stockholms örlogsvarv Ernst Paulinus Dorén må, räknat från och med den 1 november 1933, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 720 kronor.

12:o.

**Förre arbetarna vid Herrevadsklosters kungsgård Karl Ferm och August Månsson.** Under punkten 7 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att vardera av förre arbetarna vid Herrevadsklosters kungsgård Karl Ferm och August Månsson må, räknat från och med den 1 oktober 1933, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 696 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,  
beträffande *Ferm*,  
att han är född den 28 mars 1864 och således 70 år gammal;  
att han under åren 1881—1892 varit indelt husar;  
samt att han från år 1881 intill utgången av september 1933 eller således omkring 52 år varit anställd såsom arbetare vid Herrevadsklosters kungsgård; och  
beträffande *Månsson*,  
att han är född den 5 februari 1870 och således 64 år gammal;  
samt att han från år 1892 intill utgången av september 1933 eller således omkring 41 år innehaft anställning vid nämnda kungsgård.

Vidare framgår av handlingarna, att Ferm och Månsson under de tre senaste åren haft en kontant årlig inkomst av 1,280 kronor vardera, å vilket belopp dyrtidstillägg ej utgått, samt att de icke åtnjutit några naturaförmåner.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

13:o.

**Maskinisten vid Karlskrona fortifikationsförvaltning Gustaf Vilhelm Holmgren.** I punkten 8 av ifrågavarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att maskinisten vid Karlskrona fortifikationsförvaltning Gustaf Vilhelm Holmgren må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,152 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,  
att Holmgren är född den 1 februari 1869 och således 65 år gammal;  
att han under tiden 1 maj 1888—30 april 1896 varit anställd såsom artillerist vid Karlskrona artillerikår;

att han sedan den 1 maj 1896 eller nära 38 år innehaft anställning såsom maskinist vid Karlskrona fortifikationsförvaltning och därunder huvudsakligen tjänstgjort såsom ångbåtsmaskinist;

att han den 1 januari 1921 erhållit förmans titel;

samt att hans avlöningsförmåner under åren 1929—1933 utgjort dels konstant lön, uppgående till i medeltal 2,760 kronor för år, dyrtidstillägg inberäknat, dels ock fri bostad jämte vedbrand.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

14:o.

**Skomakeriarbetaren vid Västernorrlands regementes intendenturverkstäder Albert Kristmansson.** Kungl. Maj:t har i punkten 9 av förevarande proposition föreslagit riksdagen medgiva, att skomakeriarbetaren vid Västernorrlands regementes intendenturverkstäder Albert Kristmansson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnat sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 900 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Kristmansson är född den 1 april 1881 och således 53 år gammal;

att han under åren 1905—1910 arbetat vid Västernorrlands regementes förråd och tvättinrättning under sammanlagt 3 år 1 månad;

att han sedan den 1 april 1911 varit anställd såsom skomakeriarbetare vid samma regementes intendenturverkstäder;

att Kristmansson vid utgången av år 1933 sålunda innehade en anställningstid i statens tjänst av 25 år 10 månader;

att hans avlöningsförmåner, dyrtidstillägg ej inberäknat, under åren 1928—1932 uppgått till i medeltal 2,450 kronor för år;

samt att han enligt ett av vederbörande regementsläkare utfärdat intyg lider av nervsjukdom och blodtrycksförhöjning, på grund varav han är oförmögen till arbete, ävensom att hans arbetsoförmåga med all sannolikhet kommer att förbli bestående.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.



15:o.

**Skrädderiarbetaren vid Göta artilleriregementes intendenturverkstäder Klas Albert Eriksson Lindblom.** I punkten 10 av förevarande proposition nr 245 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att skrädderiarbetaren vid Göta artilleriregementes intendenturverkstäder Klas Albert Eriksson Lindblom må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, dock tidigast från och med den 1 juli 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 900 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Lindblom är född den 3 november 1868 och således 65 år gammal;  
att han varit anställd såsom skrädderiarbetare vid Göta artilleriregementes intendenturverkstäder från och med den 1 juli 1918;

att han sålunda den 1 juli 1934, då han beräknas komma att avgå ur tjänst, kan räkna en anställningstid i statens tjänst av 16 år;

att hans arbetsinkomst under åren 1928—1932 uppgått till i medeltal omkring 2,330 kronor för år, dyrtidstillägg ej inberäknat;

samt att han före sin nyssnämnda anställning vid regementets intendenturverkstäder under åren 1890—1896 samt 1908—1918 varit anställd hos regementets dåvarande entreprenörer för tillverkning och reparationer av beklädnadspersedlar och därvid varit sysselsatt med skrädderiarbete för kronans räkning i härför avsedda lokaler inom regementets kasern.

*Arméförvaltningens intendentsdepartement* och *statskontoret* hava med hänsyn till att Lindblom varit anställd i statens tjänst allenast under 16 år ansett pensionsbeloppet böra bestämmas till 696 kronor.

Föredragande *departementschefen* har anfört, att Eriksson visserligen i direkt statsanställning kunde räkna en tjänstetid av endast omkring 16 år. Då han emellertid utfört arbete för statens räkning under en tid av över 30 år, syntes det av myndigheterna föreslagna pensionsbeloppet vara alltför lågt, varför departementschefen ansåge, att beloppet borde höjas till 900 kronor för år.

Emot det av föredragande departementschefen föreslagna pensionsbeloppet för Lindblom, som utfört arbete för statens räkning under en tid av över 30 år, har utskottet icke funnit anledning till erinran.

*Utskottet.*

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

16:o.

**Eldaren vid Gotlands infanterikår Karl Fredrik Molander.** I punkten 11 av samma proposition föreslås, att riksdagen måtte medgiva, att eldaren vid Gotlands infanterikår Karl Fredrik Molander må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, dock tidigast från och med den 1 augusti 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 624 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,  
att Molander är född den 26 december 1861 och således 72 år gammal  
att han sedan den 1 augusti 1919 varit anställd såsom eldare till en början vid Gotlands infanteriregemente och därefter vid Gotlands infanterikår;  
att han beräknas komma att lämna sin anställning med utgången av juli månad 1934, vid vilken tidpunkt han således kan räkna en anställningstid i statens tjänst av 15 år;  
samt att hans arbetsinkomst under de senaste åren utgjort 1,920 kronor för år, dyrtidstillägg ej inberäknat, varjämte han åtnjutit portionsersättning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

17:o.

**Förmännen vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori Karl Johan Söderlund och Carl Engelbert Hultsten samt arbetaren därstädes Per Elof Pettersson.** Kungl. Maj:t har i punkten 12 av ifrågavarande proposition föreslagit riksdagen medgiva, att följande förmän och arbetare vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori må från och med månaden näst efter den, varunder avgång från anställningen äger rum, dock tidigast från och med den 1 juli 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära årliga pensioner med följande belopp, nämligen förmännen Karl Johan Söderlund 1,800 kronor, förmännen Carl Engelbert Hultsten 1,260 kronor samt arbetaren Per Elof Pettersson 1,152 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,  
beträffande *Söderlund*,

att han är född den 1 februari 1867 och således 67 år gammal;  
att han sedan den 30 april 1891 eller under nära 43 år varit anställd vid

Karl Gustafs stads gevärsfaktori, till år 1893 såsom filare, därefter och till år 1898 såsom besiktningsman å besiktningsavdelningen samt från sistnämnda år såsom förman å samma avdelning;

samt att hans arbetsinkomst under åren 1931—1933 uppgått till i medeltal omkring 4,640 kronor för år, dyrtidstillägg inberäknat;

beträffande *Hultsten*,

att han är född den 7 november 1867 och således 66 år gammal;

att han varit anställd vid gevärsfaktoret, under tiden 29 januari 1883—18 april 1885, 28 oktober 1890—10 oktober 1894 och 27 mars—31 maj 1899 såsom arbetare, under tiden 1 juni 1899—1 november 1916 såsom förman i pipborrverkstaden och under tiden därefter såsom besiktningsman vid pip-tillverkningen, i vilken sistnämnda egenskap han varit likställd med förman;

att han sålunda kan tillgodoräkna sig en anställningstid i statens tjänst av omkring 41 år;

samt att hans arbetsinkomst under åren 1931—1933 uppgått till i medeltal omkring 3,170 kronor för år, dyrtidstillägg inberäknat; och

beträffande *Pettersson*,

att han är född den 22 juli 1868 och således 65 år gammal;

att han sedan den 25 november 1898 eller under mer än 35 år varit anställd såsom arbetare vid gevärsfaktoret;

samt att hans arbetsinkomst under åren 1931—1933 utgjort i medeltal omkring 3,470 kronor för år, dyrtidstillägg inberäknat.

Utskottet får hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

18:o.

**Förmannen vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden Erik Vilhelm Vikström samt arbetarna därstädes Abel Vikström, Johan Algot Nilsson Engberg, August Lidberg, Nils Johan Nilsson och Erik Magnus Isaksson.** Kungl. Maj:t föreslår i punkten 13 riksdagen medgiva, att nedan angivna anställningshavare vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden må från och med månaden näst efter den, varunder avgång från anställningen äger rum, under sin återstående livstid å allmänna in- dragningsstaten uppbära årliga pensioner med följande belopp, nämligen förmannen Erik Vilhelm Vikström 792 kronor, arbetaren Abel Vikström 888 kronor, arbetaren Nils Johan Nilsson 792 kronor samt envar av arbetarna Johan Algot Nilsson Engberg, August Lidberg och Erik Magnus Isaksson 768 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,  
beträffande *Erik Vilhelm Vikström*,

att han är född den 7 april 1870 och således 64 år gammal;

att han varit anställd *dels* vid vissa statens järnvägars arbeten under tiden 1 oktober 1892—15 juli 1893 eller 9 månader 15 dagar, *dels* vid arméns kasernbyggnadsnämnds byggnadsarbeten under tiden 1 mars—31 december 1923 och 1 maj—15 december 1924 eller tillhopa 1 år 5 månader 15 dagar, *dels ock* vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden under en tid av sammanlagt omkring 16 år 11 månader, nämligen tiden från den 9 oktober 1905 efter frånräknande av tiden för nyssnämnda anställning vid arméns kasernbyggnadsnämnds byggnadsarbeten samt vissa tidsperioder i övrigt, varunder uppehåll i anställningen ägt rum;  
att han således kan räkna en anställningstid i statens tjänst av omkring 19 år 2 månader;

samt att hans arbetsinkomst under åren 1928—1932 uppgått till i medeltal omkring 2,300 kronor för år;

beträffande *Abel Vikström*,

att han är född den 26 januari 1875 och således 59 år gammal;

att han varit anställd *dels* vid vissa statens järnvägars arbeten under månaderna juni—oktober 1901 eller tillhopa 5 månader, *dels ock* vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden sedan den 11 januari 1902 under sammanlagt omkring 29 år;

att han således varit anställd i statens tjänst under sammanlagt omkring 29 år 5 månader;

samt att hans arbetsinkomst under åren 1928—1932 uppgått till i medeltal omkring 3,250 kronor för år;

beträffande *Engberg*,

att han är född den 30 april 1875 och således 59 år gammal;

att han varit anställd *dels* vid statens bergundersökningsverksamhet i Luossavaara under månaderna juli—november 1907 eller 5 månader, *dels ock* vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden under en tid av sammanlagt omkring 19 år 1 månad, nämligen tiden från den 8 juni 1901 efter frånräknande av tiden för förstnämnda anställning samt vissa tidsperioder i övrigt, varunder uppehåll i anställningen ägt rum;

att han således varit anställd i statens tjänst under sammanlagt omkring 19 1/2 år;

samt att hans arbetsinkomst under åren 1928—1932 uppgått till i medeltal omkring 3,250 kronor för år;

beträffande *Lidberg*,

att han är född den 10 april 1871 och således 63 år gammal;

att han varit anställd *dels* vid vissa statens järnvägars arbeten under tiden 10 maj—23 oktober 1896, 3 juni—7 november 1897, 5 maj—4 november 1898 och 1 juni—28 oktober 1899 eller tillhopa 1 år 9 månader 18 dagar,

*dels* ock vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden sedan den 8 oktober 1901 under en tid av sammanlagt omkring 18 år 3 månader;

att han således kan räkna en anställningstid i statens tjänst av omkring 20 år;

samt att hans arbetsinkomst under åren 1928—1932 uppgått till i medeltal omkring 2,150 kronor för år;

beträffande *Nilsson*,

att han är född den 13 augusti 1871 och således 62 år gammal;

att han varit anställd *dels* vid vissa statens järnvägars arbeten tillhoppa omkring 4 år 5 månader under åren 1891—1902, *dels* ock vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden sedan den 10 september 1904 under sammanlagt omkring 17 år 7 månader;

att han således varit anställd i statens tjänst under sammanlagt omkring 22 år;

samt att hans arbetsinkomst under åren 1928—1932 uppgått till i medeltal omkring 1,700 kronor för år; och

beträffande *Isaksson*,

att han är född den 29 april 1870 och således 64 år gammal;

att han varit anställd *dels* vid vissa statens järnvägars arbeten under tiden 15 april—15 oktober 1892, 4 juni—30 november 1893, 15 maj—20 oktober 1894, 15 maj—15 november 1896, 1 juni—30 november 1897, 1 maj—30 oktober 1899 och 15 april—30 augusti 1900 eller tillhoppa 3 år 3 månader 23 dagar, *dels* ock vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden sedan den 17 juli 1901 under en tid av sammanlagt omkring 15 år 8 månader;

att han således kan räkna en anställningstid i statens tjänst av omkring 19 år;

samt att hans arbetsinkomst under åren 1928—1932 uppgått till i medeltal omkring 1,700 kronor för år.

I ärendet hava företetts läkarintyg, utvisande att arbetsförmågan hos samtliga förenämnda anställningshavare på grund av sjukdom är varaktigt nedsatt och för närvarande motsvarar högst en tredjedel av den för fullt arbetsför person normala arbetsförmågan.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

19:o.

**Arbeterskorna vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg Emma Kristina Johansson, Anna Sparring och Gerda Salomonsson.** Kungl. Maj:t har i punkten 14 föreslagit riksdagen medgiva, att arbeterskorna vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg Emma Kristina Jo-

hansson, Anna Sparring och Gerda Salomonsson må från och med månaden näst efter den, varunder de lämna sin anställning vid ammunitionsfabriken, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årliga pensioner, Johansson och Sparring till belopp av 852 kronor vardera samt Salomonsson till belopp av 696 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

beträffande *Johansson*,

att hon är född den 11 november 1882 och således 51 år gammal;

att hon sedan den 7 oktober 1901 eller under 32 år varit anställd såsom arbeterska vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg;

samt att hennes arbetsförmåga på grund av kronisk hjärtsjukdom är varaktigt nedsatt och för närvarande motsvarar omkring hälften av den för fullt arbetsför person normala arbetsförmågan;

beträffande *Sparring*,

att hon är född den 31 juli 1882 och således 51 år gammal;

att hon sedan den 21 maj 1902 eller under nära 32 år varit anställd såsom arbeterska vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg;

samt att hennes arbetsförmåga på grund av organiskt hjärtfel och struma är varaktigt och i väsentlig grad nedsatt; och

beträffande *Salomonsson*,

att hon är född den 26 februari 1888 och således 46 år gammal;

att hon sedan den 22 februari 1915 eller under 19 år varit anställd vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg, dock att hon under de senaste åren mestadels varit tjänstledig på grund av sjukdom;

samt att hennes arbetsförmåga på grund av kronisk blodsjukdom och betydande nervsvaghet är varaktigt nedsatt och för närvarande motsvarar högst en tredjedel av den för fullt arbetsför person normala arbetsförmågan.

Av handlingarna i ärendet inhämtas vidare, att avlöningen för en var av ifrågakvarande tre arbeterskor utgått efter ett belopp av 1,740 kronor för år, dyrtidstillägg inberäknat.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

20:o.

**Arbeterskan vid arméns tvättanstalt i Stockholm Maria Augusta Jonsson.** I punkten 15 av ifrågakvarande proposition nr 245 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att arbeterskan vid arméns tvättanstalt i Stockholm Maria Augusta Jonsson må från och med månaden näst efter

den, varunder hon lämnar sin anställning, dock tidigast från och med den 1 juli 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 564 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Jonsson är född den 2 mars 1873 och således 61 år gammal;

att hon under tiden 1 januari 1920—1 maj 1927 varit anställd såsom tvätterska vid Svea ingenjörkårs tvättinrättning;

att hon sedan den 2 maj 1927 innehaft anställning såsom mangelbiträde vid arméns tvättanstalt i Stockholm;

att hon kan förväntas komma att lämna sin anställning tidigast den 1 juli 1934, vid vilken tidpunkt hon kan räkna en anställningstid i statens tjänst av  $14\frac{1}{2}$  år;

att hennes avlöning under de senaste åren uppgått till i medeltal omkring 1,660 kronor för år, dyrtidstillägg ej inberäknat;

samt att hennes arbetsförmåga numera på grund av sjukdom är väsentligt nedsatt.

Med biträdande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

21:o.

Indelte furiren vid Skaraborgs regemente Karl Melker Bäck (*pension för s. k. ständig tjänstgöring*). I motion II:123 har herr Magnusson i Skövde hemställt, »att indelte furiren vid Skaraborgs regemente Karl Melker Bäck måtte från och med månaden näst efter hans avgång från regementet från allmänna indragningsstaten beviljas en årlig pension så att densamma jämte till honom från Vadstena krigsmanshuskassa utgående gratial uppgår till sammanlagt 948 kronor.»

I en den 20 januari 1933 dagtecknad proposition nr 63 föreslog Kungl. Maj:t föregående års riksdag bland annat medgiva, att Bäck finge från och med månaden näst efter den, under vilken han erhöle avsked från sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till så stort belopp, att densamma, tillika med honom tillkommande gratial från Vadstena krigsmanshuskassa, komme att uppgå till sammanlagt 948 kronor.

I utlåtande nr 34, punkt 22. hemställde *bankoutskottet*, att Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke måtte vinna riksdagens bifall. Till stöd för yrkandet auförde utskottet följande.

»Utredningen i ärendet giver vid handen, att den tjänstgöring vid Skaraborgs regementes matinträttning, för vilken enligt Kungl. Maj:ts förslag särskild pension skulle utgå till Bäck utöver honom tillkommande underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, fullgjorts av Bäck i hans egenskap av indelt furir, varvid han mot stadgad ersättning varit inkallad till tjänstgöring mellan regementsövningarna (s. k. ständigt tjänstgöring). Hittills har, såsom av utredningen framgår, endast i ett fall av liknande art beviljats särskild pensionsförmån utöver författningsenligt soldatunderhåll. Av uppgifter, vilka under hand tillställts utskottet från arméförvaltningens civila departement, synes framgå, att antalet indelta, som under avsevärd tid varit inkallade i ständigt tjänstgöring, är så stort, att ett medgivande såsom regel av särskild pensionsförmån kan befaras medföra ganska omfattande konsekvenser. Vid sådant förhållande och då ett beslut i enlighet med Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag uppenbarligen skulle bli av prejudicerande natur, har utskottet icke kunnat undgå att ställa sig tveksam till förslaget. Enligt utskottets mening är det önskvärt att, innan avgörande träffas i fråga om särskild pensionsförmån för indelta, vilka varit inkallade till ständigt tjänstgöring, närmare utredning verkställes angående omfattningen av de konsekvenser, ett beviljande av sådan förmån skulle medföra samt, därest det efter prövning av utredningens resultat anses lämpligt och möjligt att bereda dylik särskild pensionsförmån, under vilka förutsättningar och efter vilka grunder detta bör ske. Vid ett övervägande i sistnämnda hänseende torde bland annat böra beaktas spörsmålet, om ej vid bedömande av frågan om särskild tilläggsförmån hänsyn bör tagas till de i varje särskilt fall föreliggande ekonomiska förhållandena.»

1933 års riksdag beslöt i enlighet med bankoutskottets hemställan lämna Kungl. Maj:ts ovannämnda förslag utan bifall.

Genom beslut den 7 juli 1933 uppdrog Kungl. Maj:t åt arméförvaltningens civila departement att med beaktande av vad bankoutskottet i sitt ovannämnda utlåtande nr 34 i, bland annat, punkten 22 anfört verkställa utredning i av utskottet angivna hänseenden.

Sedan civila departementet inkommit med ifrågavarande utredning, har ärendet av Kungl. Maj:t remitterats till statskontoret för yttrande. Sistnämnda ämbetsverk har ännu icke avgivit utlåtande i ämnet.

Utskottet.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår är frågan om beredande av särskild pensionsförmån åt indelta, vilka varit inkallade till s. k. ständigt tjänstgöring, för närvarande föremål för utredning av statskontoret. Att riksdagen skulle, innan utredningens resultat föreligger och Kungl. Maj:t tagit ställning till detsamma, i ett enskilt fall medgiva dylik pensionsförmån kan utskottet för sin del icke finna lämpligt. På grund härav får utskottet avstyrka bifall till den föreliggande motionen.

Utskottet hemställer förty,

att förevarande motion II:123 icke må till någon riksdagens utgård föranleda.



22:o.

**Förre förmannen vid marinens centrala beklädnadsverkstad Sven Elof Ohlsson.** I motion II:120 hemställer herr *Holmgren*, »att riksdagen ville medgiva, att skälig pensionsförhöjning måtte utgå till f. d. förmannen vid marinens centrala beklädnadsverkstad Sven Elof Ohlsson».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,  
att Ohlsson är född den 14 augusti 1865 och alltså 68 år gammal;  
att han under tiden 1 november 1892—31 oktober 1930 eller således under 38 år varit anställd vid marinens centrala beklädnadsverkstad, därav från den 1 februari 1912 såsom förman;

att han genom direktionens över flottans pensionskassa beslut den 3 november 1930 tillerkänts en årlig pension såsom förman av 860 kronor, varå författningsenligt utgå pensionstillägg och pensionsförhöjning, vadan hans samtliga pensionsförmåner — förutom dyrtidstillägg — uppgå till 1,224 kronor;

samt att Kungl. Maj:t genom beslut den 3 juli 1931 funnit av Ohlsson gjord framställning om ökad pensionsförmån icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Över motionen har utskottet inhämtat utlåtande av statskontoret, som hört marinförvaltningen.

*Marinförvaltningen* har, efter det stationsbefälhavaren vid Karlskrona örlogsstation och direktionen över flottans pensionskassa i avgivna yttranden avstyrkt motionen — framhållit, att, då den förmansställning, Ohlsson innehaft, icke tillnärmelsevis kunde jämföras med en mästarebefattning, ämbetsverket funnit sig förhindrad förorda högre pension åt Ohlsson.

*Statskontoret* har erinrat, att ämbetsverket i utlåtande den 12 maj 1931 i anledning av då gjord framställning om ökad pensionsförmån åt Ohlsson, bland annat, anfört, att då Ohlsson, enligt beslut den 3 november 1930 av direktionen över flottans pensionskassa, redan vore i åtnjutande av all den pensionsrätt, som författningsenligt tillkomme honom efter avgång från anställning såsom förman å daglönarstat vid flottan, samt någon anledning att därutöver bereda Ohlsson en särskild tilläggspension knappast kunde anses föreligga, statskontoret vore av den meningen, att ansöknin-gen icke borde till vidare åtgärd föranleda. Då några nya omständigheter i ärendet icke tillkommit, sedan Kungl. Maj:t den 3 juli 1931, i enlighet med statskontorets avstyrkande utlåtande, meddelat beslut i ärendet, vidhölle ämbetsverket sitt tidigare i ämnet gjorda uttalande.

Av handlingarna i ärendet framgår, att Ohlsson från flottans pensionskassa uppbär pension såsom förman å daglönarstat vid flottan. Då enligt utskottets mening några särskilda omständigheter icke förebragts, som kunna motivera beviljande åt honom av ytterligare pensionsförmån, anser sig utskottet i likhet med marinförvaltningen och statskontoret böra avstyrka bifall till den gjorda framställningen.

*Utskottet.*

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion II:120 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

23:o.

**Förre fortifikationsförmannen Johan Axel Johansson.** I motion II:437 hemställer herr *Hagberg* i Luleå, »att riksdagen måtte bevilja f. d. fortifikationsförmannen Johan Axel Johansson, Sävast, pension till skäligt belopp».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,  
att Johansson är född den 16 februari 1873 och alltså 61 år gammal;  
att han under olika perioder åren 1902—1920 tillhopa 15 år 8 månader 26 dagar haft anställning vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden;

samt att han under vissa icke närmare angivna tider åren 1892—1901 och 1921—1925 haft arbete vid järnvägsbyggnader för statens räkning, därvid han emellertid, av handlingarna att döma, varit anställd hos enskild entreprenör.

Frågan om pension åt Johansson var i anledning av väckt motion föremål för prövning av 1933 års riksdag.

I sitt i ämnet avgivna utlåtande (nr 34, punkt 49) erinrade *bankoutskottet*, att enligt de för statens ordinarie befattningshavare inom olika förvaltningsområden gällande pensionsbestämmelserna krävdes för erhållande av statspension, att befattningshavaren varit i statens tjänst intill uppnådd pensionsålder, där han ej på grund av sjukdom nödgats avgå dessförrinnan. I överensstämmelse med denna för statens tjänstemannapensionering grundläggande princip hade ej heller pension pläгат beviljas icke-ordinarie anställningshavare, som ej kvarstått i tjänst till en ålder, som kunnat anses motsvara normal pensionsålder, eller, om han avgått dessförrinnan, varit på grund av sjukdom förhindrad att vidare sköta sitt arbete. Att Johansson, som, enligt vad handlingarna i ärendet utvisade, redan år 1920 vid 47 års ålder slutat sitt arbete i statens tjänst, skulle tillerkännas pension kunde utskottet ej tillstyrka.

Riksdagen biföll, vad utskottet hemställt.

Över den nu föreliggande motionen har bankoutskottet införskaffat utlåtande av statskontoret, som hört arméförvaltningens civila departement.

*Arméförvaltningens civila departement* har under hänvisning till bankoutskottets ovanberörda utlåtande uttalat, att det syntes departemen-

tet som borde ifrågavarande motion icke föranleda någon riksdagens vidare åtgärd.

*Statskontoret* har anfört följande:

Vad nu föreliggande framställning beträffar framgår visserligen av handlingarna, att Johansson utöver tidigare återopad anställning under vissa icke närmare angivna tider åren 1921—1925 haft arbete vid järnvägsbyggnader för statens räkning och därvid varit anställd hos enskild entreprenör. Utan att ingå på frågan, huruvida nämnda anställning är av beskaffenhet att i vanliga fall kunna tillgodoräknas vederbörande för erhållande av pension, vill statskontoret i anslutning till bankoutskottets ovanberörda uttalande framhålla, att fortfarande icke annat visats än att Johansson avgått från sin anställning i statens tjänst före uppnående av den ålder, som kan anses motsvara normal pensionsålder för nu ifrågavarande kategori av anställningshavare. Med hänsyn härtill och då några nya omständigheter i övrigt av beskaffenhet att kunna inverka på frågan om pension åt Johansson icke synas hava tillkommit, finner statskontoret, att skäl alltjämt saknas att bevilja honom sådan förmån.

Såsom av utredningen framgår, har frågan om pension åt Johansson varit föremål för prövning av 1933 års riksdag. Då i föreliggande ärende icke tillkommit annan omständighet än att Johansson, enligt vad i handlingarna uppgivits, under vissa icke närmare angivna tider åren 1921—1925 haft arbete vid järnvägsbyggnader för statens räkning och därvid varit anställd hos enskild entreprenör, anser utskottet sig i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna icke kunna tillstyrka bifall till motionen.

*Utskottet.*

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion II:437 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

24:o.

**Förre arbetaren Bror William Nilsson Brodd.** I motion II:441 hemställer herr *Andersson* i Stockholm, »att riksdagen måtte bevilja Brodd en årlig pension av 900 kronor att utgå från och med den 1 innevarande januari».

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Brodd är född den 2 mars 1865, och att han sålunda uppnått en ålder av 69 år;

att han varit anställd såsom värvad artillerist vid Wendes artilleriregemente under tiden den 1 november 1883—den 31 oktober 1894;

att han arbetat vid statens järnvägar under tiderna den 21 maj 1918—den 21 oktober 1919 och den 23 mars—den 20 november 1920;

att han varit anställd såsom diversearbetare vid Skånska trängkåren under tiden den 1 december 1920—den 31 december 1933;

samt att han under år 1933 vid kåren uppburit en avlöning av 2,260 kronor.

Över motionen har utskottet inhämtat utlåtande av statskontoret, som hört arméförvaltningens intendents- och civila departement.

*Arméförvaltningens intendents- och civila departement* hava anfört följande:

Då Brodds tjänstetid uppgår till allenast omkring 15 år — den tid, då han mellan 18 och 29 år varit anställd såsom värvad artillerist, lärar icke böra såsom tjänstår för erhållande av pension såsom civil arbetare tillgodoräknas honom — och då han först efter att hava uppnått en ålder av 53 år börjat sitt arbete i statens tjänst, synes det tveksamt, huruvida pension av statsmedel bör honom beredas.

Departementen få emellertid erinra om, att riksdagen förut beviljat pensioner i liknande fall. Sålunda har riksdagen, ehuru med tvekan, jämlikt skrivelse den 4 juni 1930, nr 369, punkt 54, tillerkänt en var av arbetarna vid ammunitionsfabriken Carl Vilhelm Andersson och Lars Gustaf Gran en årlig pension från allmänna indragningsstaten av 624 kronor.

Med anledning härav och då Brodd på grund av föreskrifterna i intendentsdepartementets cirkulärskrivelse den 21 november 1933 (T.L.A. nr 41) angående anställande av civila arbetare vid vissa truppförråd, nödgats lämna sin statsanställning, anse departementen det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att någon pension av statsmedel beredes honom för hans återstående livstid.

Vad slutligen angår storleken av dylik pension, få departementen framhålla, att, då ovan omförmälda yrkesutbildade arbetare Andersson och Gran erhållit pensioner å 624 kronor om året, en eventuell pension åt Brodd, som varit anställd allenast såsom diversearbetare, torde böra bestämmas till ett något lägre belopp, förslagsvis 600 kronor för år.

*Statskontoret* har anfört följande:

Visserligen synes det statskontoret tveksamt, huruvida pension av statsmedel bör beviljas i ett fall som det föreliggande, då Brodds anställningstid såsom diversearbetare vid Skånska trängkåren uppgår allenast till omkring 15 år. Med hänsyn emellertid till att riksdagen i de av arméförvaltningens intendents- och civila departement åberopade fallen beviljat pensioner åt arbetare med ungefär samma anställningstid och då Brodd dessutom under 11 år varit stamanställd vid Wendes artilleriregemente, vill statskontoret icke motsätta sig, att jämväl Brodd må komma i åtnjutande av pension, som, i överensstämmelse med vad av nämnda departement föreslagit, lämpligen torde kunna bestämmas till 600 kronor för år.

*Utskottet.*

Såsom av handlingarna i ärendet framgår uppgår Brodds sammanlagda anställningstid vid statens järnvägar och vid Skånska trängkåren till allenast omkring 15 år. Då han emellertid dessutom under 11 år varit såsom värvad artillerist anställd vid Wendes artilleriregemente anser

sig utskottet icke böra motsätta sig, att någon pension beredes honom. Mot det av myndigheterna föreslagna pensionsbeloppet, 600 kronor, har utskottet intet att erinra.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II:441, må medgiva, att förre arbetaren Bror William Nilsson Brodd må, räknat från och med den 1 januari 1934, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 600 kronor.

25:o.

**Förre sergeanten Gunnar Ferdinand Lundquist.** I motion II:38 har herr *Fast* jämte tre av andra kammarens övriga ledamöter hemställt, »att riksdagen måtte bevilja f. d. sergeanten i Jönköpings regemente Gunnar Ferdinand Lundquist under sin återstående livstid å allmänna idragningsstaten ett årligt understöd av 500 kronor att utgå från och med den 1 juli 1934 eller om detta icke bifalles Lundquist måtte tillerkännas ett engångsbelopp svarande mot den avskedsersättning som enligt kungl. brev den 26 september 1925 skall utgå till furir.»

Av tillgängliga handlingar inhämtas, att Lundquist, som är född den 26 juli 1894, antogs såsom volontär vid Jönköpings regemente den 13 april 1912 samt efter genomgångna underbefälsskolor befordrades till vicekorpral och korpral 1913, till furir av 2:a klassen 1914 och till furir av 1:a klassen 1918. Han genomgick 1921—1922 infanteriets underofficersskola å Karlsborg, varifrån han utexaminerades såsom nr 2 med högsta betygssiffra bland 99 elever. År 1922 konstituerades han till sergeant i regementet.

Under augusti månad 1925 drabbades Lundquist av lungtuberkulos samt intogs å sanatorium, där han kvarstannade till september 1926. På grund av sjukdomen erhöll Lundquist enligt gällande bestämmelser avsked från regementet den 31 oktober 1925. Avskedsersättning enligt kungl. brev den 26 september 1925 angående dylik ersättning åt övertaligt underbefäl vid armén kunde icke tillerkännas Lundquist, enär han med avseende å tjänstduglighet icke ansågs lämplig för rekapitulation.

På grund av sjukdomen har Lundquist från och med den 4 september 1926 — då han upphört att åtnjuta underhåll och vård genom militär myndighets försorg — tillerkänts livränta enligt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring. Den årliga livräntan har genom särskilda beslut av riks försäkringsanstalten med hänsyn till graden av nedsättning i Lundquists arbetsförmåga fastställts för tiden 4 september 1926—31 mars 1927 till 900

kronor, för tiden 1 april 1927—31 mars 1928 till 675 kronor, för tiden 1 april 1928—30 september 1929 till 600 kronor, för tiden 1 oktober 1929—31 december 1930 till 450 kronor samt för tiden 1 januari—30 september 1931 till 180 kronor.

Lundquist, som före sjukdomen ingått äktenskap, har i detta tre barn, födda den 30 juli 1925, 6 februari 1928 och den 7 augusti 1929.

I motion II: 353 vid 1928 års riksdag föreslogs, att riksdagen måtte bevilja Lundquist den pension, till vilken han varit berättigad, därest han före sin under tjänsten iråkade sjukdom varit befordrad till sergeant på stat samt att han därjämte finge bibehålla till honom utgående ersättning från riks försäkringsanstalten.

Till stöd för det framställda förslaget framhölls i nyssnämnda motion, bland annat, att befordringsförhållandena vid regementet under Lundquists utbildningsår varit synnerligen ogynnsamma. På grund härav hade han tidigast under år 1926 kunnat påräkna befordran till sergeant på stat, under det att till hans årskurs vid underofficersskolan hörande personal vid andra infanteriregementen redan före år 1925 vunnit sådan befordran. Om han före sjukdomens inträdande vunnit befordran på stat, skulle han hava blivit berättigad till pension.

I sitt utlåtande nr 30 punkten 7 vid 1928 års riksdag avstyrkte *bankoutskottet* bifall till motionen II: 353. Vid punkten var fogad en reservation, vari yrkades, att riksdagen måtte besluta tillerkänna Lundquist ett årligt understöd av 300 kronor. Första kammaren biföll utskottets hemställan, medan andra kammaren biföll reservationen. Vid verkställd gemensam omröstning beslöt riksdagen i enlighet med första kammarens mening att motionen icke skulle till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Över den nu till behandling föreliggande motionen II: 38 har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande av riks försäkringsanstalten, som genom vederbörande landsfiskal införskaffat utredning om Lundquists samsättning, hälsotillstånd, arbetsförmåga och arbetsinkomst efter den 30 september 1931.

Av utredningen framgår, bland annat, att Lundquist, efter att tidigare hava försörjt sig genom hönsskötsel, den 22 oktober 1931 övertagit en divershandel i Katrineberg, vilken han emellertid överlätit till annan person från och med den 1 april innevarande år; att enligt Lundquists handelsböcker hans ekonomiska ställning vid överlåtande av affären utvisar en behållning av 2,954 kronor 89 öre, vartill kommer hans personliga lösöre, värderat till omkring 1,500 kronor; att några sparmedel icke förefinnas, samt att Lundquist är frisk och kan uträtta lättare arbete.

*Riksförsäkringsanstalten* har för egen del framhållit, att i skrivelse den 25 februari 1931, varigenom anstalten meddelade beslut om ersättning åt Lundquist för tiden 1 januari—30 september 1931, anstalten anmodade

Lundquist att i händelse av anspråk på ytterligare ersättning efter sistnämnda tidpunkt anskaffa och till anstalten insända bland annat nytt läkarintyg. Lundquist lät sig emellertid icke avhöra.

I anledning av den nu förevarande remissen hade riksförsäkringsanstalten låtit Lundquist undergå undersökning å St. Ekebergs sanatorium, Axvall, över vilken undersökning sanatorieläkaren S. Tengström den 24 februari 1934 avgivit utlåtande. Med stöd härav hade riksförsäkringsanstalten genom beslut den 3 mars 1934 tillerkänt Lundquist ytterligare ersättning jämlikt 1909 års militärsättningsförordning att utgå i form av livränta för tiden från och med den 1 oktober 1931 till och med den 31 mars 1936 efter ett belopp för år räknat av 135 kronor, motsvarande en beräknad nedsättning i Lundquists arbetsförmåga av 15 procent.

På sätt av den lämnade utredningen framgår har Lundquist i anledning av den sjukdom, som drabbat honom under militärtjänstgöringen, tillerkänts författningsenlig livränta, att enligt riksförsäkringsanstaltens senast i ärendet fattade beslut utgå under tiden den 1 oktober 1931—den 31 mars 1936. Vid sådant förhållande, och då några nya omständigheter icke förebragts, som kunna motivera ett frångående av den ståndpunkt, utskottet år 1928 intagit till förevarande fråga, har utskottet — som fortfarande anser icke önskvärda konsekvenser kunna uppkomma av beslut om ytterligare förmån för Lundquist — funnit sig icke kunna tillstyrka någon åtgärd i motionens syfte.

*Utskottet.*

Utskottet hemställer således,

att förevarande motion II: 38 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

26:o.

**Förre volontären Bror Alrik Emanuel Jonsson.** I motion II:124 har herr *Månsson* hemställt, »att riksdagen måtte förklara f. volontären vid Kungl. Västernorrlands regemente, arbetaren Bror Alrik Emanuel Jonsson, berättigad att med belopp, som enligt gällande förordning må tillkomma honom, uppbära ersättning i anledning av sjukdom, som yppats under militärtjänstgöring».

Av tillgängliga handlingar framgår, att Jonsson, som är född den 4 oktober 1896, inryckt till värnplikstjänstgöring vid Västernorrlands regemente den 29 maj 1922; att han den 1 juli samma år erhöll fast anställning vid regementet; att han dels vid förstnämnda tillfälle, dels vid stamansställningen undergick läkarundersökning och därvid befanns fullt frisk; att han under kommendering till gevärshantverkarskola vid Norrlands artilleriregemente hösten 1922 varit sjukskriven dels för utgjutning

i höger knä den 6 och den 8 november, dels för »luftrörskatarr + bursit v. knä» den 14 och 18 i samma månad; att han enligt egen uppgift i februari 1923 under en tid av fjorton dagar vårdats för förkylning å Norrlands artilleriregementes sjukhus; att han, efter återkomst till Västernorrlands regemente den 10 maj 1923, varit sjukskriven å sistnämnda regementes sjukhus under tiden 15 maj—2 juni 1923 för hjärtsjukdom; samt att han enligt utfärdat läkarintyg förklarats oduglig till krigstjänst på grund av organiskt hjärtfel och från och med den 1 juni 1923 erhållit avsked från sin anställning vid Västernorrlands regemente.

I en den 10 april 1932 dagtecknad skrift anhöll Jonsson hos *riksförsäkringsanstalten* om ersättning för berörda sjukdom. På begäran av riksförsäkringsanstalten undersöktes Jonsson av överläkaren vid garnisons-sjukhuset i Stockholm N. G. Stenström, vilken i avgivet yttrande den 1 juli 1932 anförde, bland annat, att en allvarlig hjärtskada förelåg, att Jonsson uppenbarligen icke vore kapabel till grovarbete, det enda han i saknad av yrkeskunnighet varit hänvisad till, samt att nedsättningen i Jonssons arbetsförmåga kunde uppskattas till gott och väl 25 procent, möjligen 50 procent, en nedsättning som successivt syntes komma att ökas. Riksförsäkringsanstalten infordrade vidare yttrande i ärendet av sin läkare, överläkaren A. G. Gullbring, vilken den 7 juli 1932 anförde: »1923 förefanns ett hjärtfel; om detta uppstått under tjänsten omöjligt avgöra. Mest böjd avstyrka ersättning.» Slutligen hörde riksförsäkringsanstalten jämväl sin läkare, docenten A. Westergren, vilken i avgivet utlåtande den 15 juli 1932 yttrade: »Enligt tillgängliga journaler från 1922 tyckes en polyarthrit väl kunna hava förelegat. Härmed synes praktiskt taget bestyrkt, att sjukdomen ådragits i tjänsten. Ersättning tillstyrkes.»

Då Jonssons framställning om ersättning icke gjorts inom den tid, som stadgades i förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, med den ändrade lydelse nämnda förordning erhållit genom förordningen den 4 juni 1920, fann riksförsäkringsanstalten genom beslut den 15 juli 1932 sig icke kunna tillerkänna Jonsson någon ersättning jämlikt berörda förordning.

I en till *riksdagens militieombudsman* den 18 juli 1932 ingiven skrift anhöll härefter Jonsson om ersättning i anledning av omförmälda sjukdom. Efter verkställd utredning i ärendet, varvid bland annat vederbörande regementsläkare intygat, att av sjukjournalen vid regementet inga omständigheter framginge, som talade för att Jonssons sjukdom ådragits i tjänsten, ansåg militieombudsmannen — på grund av vad dåmera blivit i ärendet upplyst — sig icke kunna vidtaga åtgärd för beredande av ersättning åt Jonsson.

I en till försvarsdepartementet den 5 september 1932 inkommen skrift anhöll sedermera Jonsson, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att den omständigheten, att hans framställning om ersättning icke blivit gjord inom



föreskriven tid icke skulle utgöra hinder för riks försäkringsanstalten att till prövning upptaga frågan om beredande av ersättning åt honom.

*Riksförsäkringsanstalten*, som avgav infordrat utlåtande i ärendet, anförde bland annat följande.

För den händelse Kungl. Maj:t skulle finna skäligt, att Jonsson utan hinder därav, att framställningen icke gjorts inom vederbörlig tid, bereddes ersättning jämlikt grunderna för förordningen den 18 juni 1909, därest hans militärtjänstgöring skäligen kunde antagas hava bidragit till hans ifrågavarande sjukdom, hade riks försäkringsanstalten prövat ärendet i sistnämnda hänseende. Vid granskning av vad sålunda i ärendet förekommit hade riks försäkringsanstalten med stöd av yttranden, som avgivits av överläkaren A. Gullbring, funnit Jonsson icke berättigad till ersättning jämlikt ovannämnda förordning, enär Jonssons ifrågakomna militärtjänstgöring icke skäligen kunde antagas hava bidragit till sjukdomen i fråga. Under åberopande av vad sålunda anförts hemställdes riks försäkringsanstalten, att förevarande framställning icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Sedan Jonsson vidare i en till försvarsdepartementet den 28 februari 1933 inkommen skrift anhållit, att av nåd få sig tillerkänd ersättning i anledning av ifrågavarande sjukdom, fann *Kungl. Maj:t* genom beslut den 10 mars 1933, med hänsyn till vad riks försäkringsanstalten meddelat, ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Enligt vad riks försäkringsanstalten upplyst, har utredningen i ärendet utvisat, att militärtjänstgöringen icke skäligen kan antagas hava bidragit till Jonssons sjukdom. Vid sådant förhållande har utskottet funnit sig icke kunna tillstyrka bifall till den ifrågavarande motionen.

*Utskottet.*

Utskottet hemställer förty,

att förevarande motion II:124 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

27:o.

**Förre volontären Carl Gustaf Vestlund** (*understöd utöver livränta*). I motion II:65 hemställer herr *Olovson* i Västerås, »att riksdagen måtte bevilja förre volontären vid förutvarande kungl. Västmanlands regemente Carl Gustaf Vestlund, förutom den livränta han jämlikt gällande bestämmelse uppbär från riks försäkringsanstalten, en årlig livränta att utgå från anslaget till allmänna indragningsstaten av 1,440 kronor».

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att dåvarande volontären vid Västmanlands regemente Carl Gustaf Vestlund, vilken är född den 29 maj 1907, den 9 oktober 1925 blev skadad genom att ett löst skott träffade honom i högra ögat; att ifrågavarande olyckshändelse inträffat på så sätt, att sedan tjänstgörande kasernvakten nämnda dag upplösts, varvid

vederbörande vaktbefälhavare underlåtit att förvissa sig om att manskapets gevär varit oladdade, ett i kompanikorridoren lagt gevär av volontären Emil Thorsten Wizell upplyfts i färdigställning, därvid ett skott brunnit av och träffat Vestlund i ansiktet; att Vestlunds högra öga till följd av skadan måst uttagas samt att enligt läkarintyg synen å vänstra ögat avsevärt nedsatts; att vederbörande regementskrigsrätt genom utslag den 2 mars 1926 bland annat utlätit sig, att krigsrätten ansåge, att vad mot Wizell förekommit icke kunde anses svårare, än att han genom vårdslöshet ouppsåtligen varit vållande till den Vestlund tillfogade skadan, ävensom att vederbörande vaktbefälhavares försummelse i tjänsten icke vore av beskaffenhet, att han skäligen kunde anses delaktig i nämnda vållande; att krigsrätten förpliktade Wizell att — förutom gäldande av ersättning till Vestlund för sveda och värk samt stadigvarande lyte med vissa angivna belopp — månatligen till Vestlund utgiva 150 kronor från det Vestlund slutat sin anställning vid krigsmakten till dess han fyllt tjugofem år samt därefter 200 kronor under Vestlunds återstående levnad; att besvär över ifrågavarande utslag anförts hos krigshovrätten av bland andra Wizell; att krigshovrätten, som den 5 oktober 1926 meddelade utslag i målet, ej fann skäl göra ändring i krigsrättens utslag utom i vad avsåge Wizell ådömd ansvars- och ersättningsskyldighet, i vilket hänseende krigshovrätten prövade lagligt att, med upphävande av krigsrättens utslag, såvitt rörde Wizell, förklara den mot honom förda ansvars- och ersättningstalan icke kunna bifallas; att några besvär mot ifrågavarande utslag icke blivit anförda, varför utslaget vunnit laga kraft; att Vestlund den 31 oktober 1926 meddelats avsked från sin anställning vid Västmanlands regemente; att riksförsäkringsanstalten genom slutligt beslut den 27 juni 1930 tillerkänt Vestlund livränta med 960 kronor för år, därav 720 kronor enligt 1909 års militärtjänstgöringsförfordning och 240 kronor enligt 1916 års olycksfallsersättningslag, varvid ifrågavarande ögonskada ansetts medföra en nedsättning av Vestlunds arbetsförmåga med 80 procent och Vestlunds arbetsförtjänst beräknats till 1,800 kronor; att försäkringsrådet med stöd av stadgande i olycksfallsförsäkringslagen genom beslut den 26 augusti 1930 medgivit, att för beredande av utbildning åt Vestlund vid gymnastiskt institut ett belopp av 100 kronor av den enligt sagda lag utgående livräntan finge utbytas emot ett kapital för en gång av 1,790 kronor, till följd varav ifrågavarande livräntebelopp skulle från och med sagda dag utgå med ett till 140 kronor för år nedsatt belopp och den sammanlagda livräntan utgöra 820 kronor för år; samt att Vestlund dels hos försäkringsrådet, dels hos Kungl. Maj:t anhållit om höjning av den till honom utgående livräntan genom att den för honom fastställda arbetsförtjänsten skulle beräknas till högre belopp än som ägt rum, vilka framställningar genom beslut av försäkringsrådet den 22 juni 1933 och av Kungl. Maj:t den 1 december samma år icke föranlett någon försäkringsrådets eller Kungl. Maj:ts åtgärd.

Såsom av utredningen i ärendet framgår, tala i detta fall starka billighetsskäl för medgivande av ett särskilt understöd utöver den livränta, som Vestlund äger uppbära i anledning av det honom övergångna olycksfallet. Utskottet vill erinra, att riksdagen tidigare i ett fall, som synes i viss mån likartat, beviljat dylikt understöd. 1930 års riksdag medgav nämligen, att värnpliktige Erik Vilhelm Nilsson — utöver honom från riksförsäkringsanstalten tillerkänd livränta — finge å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 804 kronor, utan rätt att därå åtnjuta dyrtidstillägg. Nilsson hade i anledning av en honom år 1924 övergången skottskada tillerkänts livränta med högsta enligt 1909 års militärsättningsförfordning medgivna belopp, varvid olycksfallet beräknats medföra fullständig förlust av arbetsförmågan. För Vestlund har nedsättningen i hans arbetsförmåga ansetts utgöra 80 procent. Med utgångspunkt från det åt Nilsson vid full invaliditet medgivna särskilda understödet vill utskottet för sin del tillstyrka, att Vestlund tillerkännes ett årligt understödsbelopp av 600 kronor, i det närmaste motsvarande 80 procent av understödet till Nilsson.

Det ifrågasatta understödet lär böra utgå från och med den 1 januari 1934. Å understödet torde icke böra åtnjutas dyrtidstillägg.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 65, må medgiva, att Carl Gustaf Vestlund må — utöver honom från riksförsäkringsanstalten tillerkänd livränta — från och med den 1 januari 1934 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 600 kronor, utan rätt att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

28:o.

**Förre hovslagarefuriren Karl Erik Friberg.** I motion II: 258 hemställer herr *Lindberg* i Umeå, »att riksdagen måtte förklara förre hovslagarefuriren i kungl. Norrlands dragonregemente Karl Erik Friberg berättigad att komma i åtnjutande av ersättning från riksförsäkringsanstalten för under militärtjänsten ådragen sjukdom med belopp, som skall utgå enligt vanliga grunder».

Av tillgängliga handlingar i ärendet inhämtas, att Friberg varit fast anställd vid Norrlands dragonregemente under tiden 1 november 1925—16 augusti 1930; att han, efter att under förra delen av år 1926 varit sjuk-anmäld under vissa dagar för infekterat sår och bindhinneinflammation, vårdats å militärsjukhus från och med den 7 till och med den 16 november 1926 för bronchit och tarmkatarr; att härunder å Friberg konstate-

rats rikligt med lösa rassel i vänster lunga, men för övrigt inga lungfynd; att Friberg vid sin utskrivning från sjukhuset var symtomfri; att han ånyo vårdats å militärsjukhus under tiden 18 januari—2 februari 1927, denna gång för influensa, varvid intet objektivt konstaterats beträffande Fribergs lungor; att han, efter det han blivit utskriven såsom förbättrad, icke under återstoden av sin militärtjänstgöring varit sjukskriven för någon infektionssjukdom; att Friberg, som enligt utsago av befäl och kamrater under år 1927 verkat trött och modlös samt varit hes, deltagit i trupptjänst intill den 1 november 1927, varefter han under sin återstående anställningstid tjänstgjort såsom hovslagare; att Friberg efter avskedet från militärtjänsten vistats i sitt föräldrahem intill den 20 april 1931 och därvid deltagit i lättare jordbruksarbete; att han under tiden 20 april 1931—5 mars 1932 innehaft tillfällig anställning såsom hovslagare vid Veterinärhögskolan; att någon läkarundersökning icke ägt rum vid hans anställande vid högskolan; att han under denna tjänstgöring icke på grund av sjukdom varit förhindrad utföra sitt arbete; att Friberg i början av april 1932 anställdts såsom hovslagare vid Solvalla travbana; att han den 25 april 1932 utan föregående sjukdom erhållit en lungblödning; att å Serafimerlasarettet konstaterats, att Friberg led av lungtuberkulos och att därstädes verkställd röntgenundersökning utvisat bilaterala spetsförändringar med delvis äldre karaktär, delvis färskt inslag av tuberkulosutseende; samt att Friberg den 20 maj 1932 intagits å Mörsils sanatorium, varifrån han blivit utskriven den 1 maj 1933.

I en till vederbörande rullföringsområdesbefälhavare ställd, av denne till riksförsäkringsanstalten överlämnad skrift, dagtecknad den 24 juli 1932, gjorde Friberg framställning om ersättning för ifrågavarande lungsjukdom.

Riksförsäkringsanstalten inhämtade i ärendet yttrande av sin läkare, överläkaren A. Gullbring, vilken i ett den 12 november 1932 dagtecknat utlåtande anförde: »Blödningen inträffade vid full hälsa. Avstyrkes.»

Genom beslut den 15 november 1932 förklarade riksförsäkringsanstalten, att ersättning jämlikt 1927 års militärsättningsförfordning icke kunde utgå, enär militärtjänstgöringen icke skäligen kunde antagas hava väsentligen bidragit till sjukdomen.

Häröver anförde Friberg besvär hos försäkringsrådet. Vid besvärskriften var fogat ett av doktor A. Westergren den 10 december 1932 afgivet intyg, varav framgick, att vid undersökningen å Serafimerlasarettet en av allt att döma bilateral spetstuberkulos konstaterats föreligga samt att förändringarna åtminstone övervägande vore av äldre karaktär.

I anledning av ifrågavarande besvär inhämtade försäkringsrådet riksförsäkringsanstaltens yttrande. Anstalten underställde därvid ärendet doktor Gullbrings förnyade prövning. I utlåtande den 30 december 1932

utlät sig Gullbring: »Blödning ej sällan första symtom på lungtuberkulos; sannolikt så här fallet. Avstyrkes.» Riksförsäkringsanstalten hemställde härefter, den 17 januari 1933, att besvären icke måtte föranleda ändring i överklagade beslutet.

Försäkringsrådet underställde vidare ärendet professor H. C. Jacobæus. Denne avgav den 27 mars 1933 i huvudsak följande utlåtande:

Så vitt jag kan finna av de tillgängliga handlingarna, har Friberg lidit under den av honom själv återopade tiden av idel akuta sjukdomar med akut insjuknande om än läkningstiden blivit mer eller mindre utdragen. Någon anledning att uppfatta någon av dem som första uttrycket för den tuberkulösa infektionen finnes enligt min mening ej. Av docenten Westergrens intyg kan man ej sluta till någon bestämd tidpunkt och är ej heller satt i någon relation till tiden för militärtjänsten.

Sedan nämnda infektioner 1926 och 1927 har Friberg varit i stort sett i fullt arbete, och för min del kan jag ej finna någon rimlig anledning att sätta nämnda infektioner i samband med hans senare utbrutna tuberkulos.

För min del kan jag ej ange någon antaglig tidpunkt för uppkomsten av hans tuberkulos, men jag finner inga som helst stöd för, att 'militärtjänsten kan antagas hava väsentligen bidragit till sjukdomen' och avstyrker därför Fribergs besvär över riksförsäkringsanstaltens beslut.

Genom utslag den 7 april 1933 fann försäkringsrådet ej skäl göra ändring i överklagade beslutet.

Hos Kungl. Maj:t har Friberg anhållit, att Kungl. Maj:t måtte upptaga frågan om hans förenämnda ersättningsanspråk till prövning. Genom beslut den 7 juli 1933 fann *Kungl. Maj:t* på grund av stadgandet i 3 § 1 mom. fjärde stycket förordningen den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — enligt vilket stadgande klagan ej må föras över försäkringsrådets beslut — Fribergs ansökning icke kunna föranleda till någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Till bankoutskottet har i samband med den föreliggande motionen II: 258 överlämnats ett den 10 januari 1934 dagtecknat utlåtande, avgivet av regementsläkaren Å. Wilton, vilken under åren 1926 och 1927 i egenskap av bataljonsläkare vid Norrlands dragonregemente behandlat Friberg. I berörda utlåtande anföres bland annat:

»I det föreliggande fallet gäller det att i första hand avgöra, hur pass gammal Fribergs lungtuberkulos kan anses vara. Som framgår av röntgenutlåtanden föreligger här en gammal tuberkulos, som uppflammat. Det kliniska förloppet, fyndet av tuberkelbaciller i upphostningen, den låga sänkningsreaktionen m. m. talar för att sjukdomen icke är en s. k. primär affekt, d. v. s. färsk tuberkulos, utan en lungtuberkulos hos en förut smittad individ. Denna smitta kan hava ådragits före, under eller efter Fribergs militärtjänstgöring. Då Friberg emellertid under icke mindre än cirka 6 år (värnpliktstiden däri inberäknad) varit i militärtjänst kan man med stor sannolikhet utesluta, att han ådragit sig sin första tuberkulosinfektion efter avslutad militärtjänstgöring.

Då man icke känner om Friberg vid inryckningen till sin militärtjänstgöring var tuberkulinokänslig (Pirquet neg.) kan det icke avgöras, om Friberg tidigare varit smittad av tuberkulos eller blivit detta under mi-

litärtjänstgöringen. Dessa båda alternativ måste därför diskuteras var för sig. Om Friberg smittats under sin militärtjänstgöring, måste man enligt den av riks försäkringsanstalten tillämpade praxis anse, att Fribergs militärtjänstgöring väsentligen bidragit till hans nuvarande sjukdom. Har han däremot varit infekterad av tuberkulos före inryckningen, blir bedömandet svårare.

Det är en känd sak, att influensan och dess följsjukdomar inverka nedsättande på organismens motståndskraft mot tuberkulos.

Friberg har under sin militärtjänstgöring genomgått en svårartad typiskt förlöpande influensa med komplikation av varbildning i näsans bihålor å vänster sida. Någon tid efter tillfrisknandet sjuknar han på nytt och företer, som styrkts av Fribergs närmaste man m. fl. vittnesgilla personer, en allmän påverkan med kraftlöshet och nedsatt hälsotillstånd. Då Friberg icke sjukanmält sig, kan något läkarutlåtande icke givas över detta hans sjukdomstillstånd. Det ligger dock mycket nära att sätta detta i samband med hans förut genomgångna influensa, till vilken sjukdom hans militärtjänstgöring väsentligen bidragit. Om Friberg varit infekterad av tuberkulos innan sin militärtjänstgöring kan man med ett visst berättigande antaga, att hans tuberkulösa infektion ogynnsamt påverkats av hans svårartade influensa.

Som framgår av ovanstående diskussion förefinnes under alla förhållanden sannolikhet för att Fribergs militärtjänstgöring varit en bidragande orsak till hans nuvarande sjukdom.»

*Utskottet.*

Ehuru, såsom av den lämnade redogörelsen framgår, Fribergs militärtjänstgöring befunnits icke skäligen kunna antagas hava väsentligen bidragit till hans sjukdom och på grund härav ersättning enligt 1927 års militärsättningsförordning prövats icke kunna utgå, har utskottet likväl med hänsyn till föreliggande omständigheter funnit starka billighetsskäl tala för beviljande av någon ersättning i anledning av sjukdomen. Utskottet har härvid särskilt fäst sig vid det förhållandet, att vederbörande militärläkare, som under åren 1926 och 1927 vid olika tillfällen behandlat Friberg, såsom sin åsikt uttalat att sannolikhet under alla förhållanden förefunnes för att Fribergs militärtjänstgöring varit en bidragande orsak till hans nuvarande sjukdom.

Utskottet tillåter sig erinra, att riksdagen tidigare i ett par fall, som kunna synas i någon mån likartade med det nu föreliggande, medgivit, att från allmänna indragningsstaten finge utbetalas understöd, som fastställts att utgå med det belopp, vilket skulle hava tillkommit vederbörande, därest gällande militärsättningsförordning varit å dem tillämplig, dock utan rätt för vederbörande att å understödet åtnjuta dyrtidstillägg.

I anslutning till vad riksdagen i nu antydda fall medgivit har utskottet ansett sig böra förorda, att Friberg må från allmänna indragningsstaten komma i åtnjutande av understöd med belopp, som skulle hava tillkommit honom, därest 1927 års militärsättningsförordning varit å honom tillämplig. Ett beslut i sådan riktning synes med hänsyn till i ärendet föreliggande särskilda omständigheter knappast behöva medföra konsekvenser av betänkelig art eller omfattning.

Det ifrågasatta understödet lärer böra utgå från och med den 1 januari 1934. Å understödet torde icke böra åtnjutas dyrtidstillägg.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av motionen II: 258, må medgiva, att till Karl Erik Friberg må från och med den 1 januari 1934 från allmänna indragningsstaten utbetalas det understöd, som skulle hava tillkommit honom, därest förordningen den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, varit å honom tillämplig; dock utan rätt för Friberg att å sagda understöd åtnjuta dyrtidstillägg.

### Socialdepartementet.

29:o.

**F. d. underståthållaren Vilhelm Adolf Tamm.** I en den 9 mars 1934 dagtecknad proposition nr 245, vilken beträffande socialdepartementet innefattar förslag i två med nummer 16 och 17 betecknade punkter, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 16 föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. underståthållaren Vilhelm Adolf Tamm må från och med den 1 juni 1934 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 4,008 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat, att Tamm är född den 26 maj 1867 och således den 26 maj 1934 uppnår 67 års ålder;

att han antogs till extra ordinarie notarie i Svea hovrätt den 29 september 1891 samt under tiden 1 oktober 1891—20 juli 1895 tjänstgjorde i domsaga;

att han under vissa perioder av nyssnämnda tid tjänstgjorde dels i Svea hovrätt och dels i finansdepartementet, i vilka verk han efter avslutad tingstjänstgöring den 20 juli 1895 stadigvarande tjänstgjorde intill den 1 april 1899;

att han under tiden 1 april 1899—4 februari 1918 innehade befattningar i Stockholms stads tjänst såsom andre polisintendent, förste polisintendent och polismästare, till vilka befattningar han av Kungl. Maj:t förordnats respektive den 24 mars 1899, den 23 januari 1903 och den 23 juli 1908;

att Tamm, efter att under tiden 21 juli—5 augusti 1917 och 1 november 1917—4 februari 1918 hava på förordnande uppehållit befattningen så-

som underståthållare i Stockholm, den 5 februari 1918 av Kungl. Maj:t utnämndes till innehavare av denna befattning, i vilken han kvarstod intill utgången av år 1929, då avsked beviljades honom;

att han under större delen av år 1928 på grund av dåvarande överståthållarens sjukdom förrättade jämväl överståthållarens åligganden;

att Tamm i egenskap av underståthållare under de senaste åren av sin anställning åtnjöt avlöning av statsmedel med 10,600 kronor för år samt avlöning av Stockholms stad med 2,850 kronor för år;

att Tamm år 1929 respektive 1930 av allmänne åklagaren ställdes under åtal för förseelser i samband med fullgörande av uppdrag dels såsom överståthållarämbetets ombud hos aktiebolaget Stockholms hypotekskassa och dels såsom allmänt ombud i Allmänna sparbanken i Stockholm samt att de mot Tamm sålunda anhängiggjorda målen blevo slutligen avgjorda genom högsta domstolens utslag den 11 februari 1933, varigenom Tamm dömdes dels för visat oförstånd såsom ombud hos förenämnda bolag att böta sexhundra kronor och dels för vårdslöshet och försummelse såsom allmänt ombud i omförmälda sparbank att böta likaledes sexhundra kronor, motsvarande beloppet för ett år av det med uppdraget förenade arvodet;

samt att Tamm, enär han avgått ur tjänst före uppnådd pensionsålder, 67 år, författningsenligt icke är berättigad till pension.

*Överståthållarämbetet* har — under erinran, att pensionsunderlaget för underståthållaren för närvarande utgjorde 6,000 kronor, vartill komme pensionsförhöjning å 1,332 kronor — anfört, bland annat, att de Tamm ådömda bestraffningarna avsåge icke någon försummelse vid fullgörande av hans beställning såsom underståthållare. Detta oaktat hade Tamm till följd allenast av sina förseelser i vid sidan av statstjänsten fullgjorda uppdrag nödgats att avgå från sin utan anmärkning under många år bestridda förtroendesyssla och därmed efter en långvarig, klanderfri tjänstgöring blivit berövad icke blott sin inkomst av lön utan även den rätt till pension, varav han eljest efter ett fåtal år skulle hava kommit i åtnjutande. Förlusten av pensionsrätten syntes näppeligen hava varit avsedd och kunde ej heller anses vara förenlig med billighet, helst om man besinnade, att den Tamm ådömda bestraffningen icke skulle, därest han innehaft s. k. fullmaktstjänst, kunnat föranleda hans avskedande. Tamm befunde sig för närvarande i en mycket bekymmersam ekonomisk situation och saknade utsikt till förvärvande av för hans uppehälle erforderlig arbetsinkomst.

Med hänsyn till nu anförda omständigheter måste överståthållarämbetet för sin del finna rättvisa och billighet kräva, att Tamm från sitt inträde i pensionsåldern komme i åtnjutande av pension till skäligt belopp.

I fråga om storleken av pensionen åt Tamm har överståthållarämbetet från olika utgångspunkter konstruerat fyra särskilda pensionsbelopp å respektive 6,540 kronor, 5,244 kronor, 7,332 kronor och 6,732 kronor.



Statskontoret har — under erinran, att 1921 års riksdag i ett liknande fall, där vederbörande, expeditionschefen friherre C. D. R. von Schulzenheim, avgått utan att kunna komma i åtnjutande av någon pension, dock beviljat sådan förmån till belopp av 5,000 kronor, vartill sedermera kommit förhöjningar, så att pensionsförmånen, oberäknat dyrtidstillägg, uppgått till 6,012 kronor — för sin del i nu förevarande fall föreslagit ett till 6,000 kronor avrundat pensionsbelopp att åtnjutas från och med månaden näst efter den, varunder Tamm uppnår pensionsåldern, 67 år, eller alltså från och med den 1 juni 1934.

Föredragande *departementschefen* har för egen del anfört följande:

I likhet med myndigheterna anser jag mig på grund av föreliggande omständigheter böra tillstyrka, att pension utverkas åt Tamm. I fråga om pensionsbeloppet kan jag dock icke ansluta mig till något av de förslag, som framställts av myndigheterna. Då Tamm före uppnådd pensionsålder lämnat tjänsten utan rätt till pension, synes nämligen skälig minskning böra ske i det belopp, som enligt gällande bestämmelser utgör hel pension för underståthållaren. Jag förordar, att pensionsbeloppet bestämmes till 4,008 kronor. Pensionen synes, såsom myndigheterna föreslagit, böra utgå från och med den 1 juni 1934.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft tre i anledning av propositionen avgivna *motioner II: 576, II: 583 och II: 590*.

I motionen II: 576 hemställer herr *Lindman*, »att riksdagen må medgiva, att f. d. underståthållaren Vilhelm Adolf Tamm må från och med den 1 juni 1934 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 6,000 kronor.»

I motionen II: 583 har herr *Andersson* i Stockholm, jämte sex av andra kammarens övriga ledamöter, hemställt, »att riksdagen måtte besluta avslå förslaget om pension åt f. d. underståthållaren Tamm».

I motionen II: 590 yrkar herr *Olsson* i Mora, jämte fjorton av andra kammarens övriga ledamöter, »att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 245, punkt 16:o.»

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår är Tamm, som före uppnådd pensionsålder lämnat tjänsten, icke berättigad till pension. Vid sådant förhållande och med hänsyn till de omständigheter, som föranledde Tamms avskedstagande från befattningen såsom underståthållare, har utskottet ansett sig icke kunna förorda, att pension skulle beviljas honom. Utskottet får alltså, med tillstyrkande av de i motionerna II: 583 och II: 590 framställda yrkandena, avstyrka bifall till såväl Kungl. Maj:ts förevarande framställning som motionen II: 576.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen, med bifall till motionerna II: 583 och II: 590, må avslå såväl Kungl. Maj:ts förevarande framställning som motionen II: 576.

*Utskottet.*

30:o.

**Vårdaren vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar å Salbohed Karl Gustaf Cederlund.** I punkten 17 av förevarande proposition nr 245 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att vårdaren vid statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar å Salbohed Karl Gustaf Cederlund må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 900 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Cederlund är född den 28 januari 1889 och således uppnått en levnadsålder av 45 år;

att han från och med år 1918 eller sålunda under omkring 16 år varit anställd i statens tjänst, dels såsom vårdare vid statens vårdanstalt för alkoholister å Salbohed, dels såsom vårdare vid statens år 1921 till Salbohed förlagda uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar;

att han sedan den 17 december 1932 varit tjänstledig för sjukdom;

att han under sin anställning vid uppfostringsanstalten haft att handleda elever i snickeri m. m., att alternerande med övriga arbetsledare handhåva vården över anstaltens elever och öva tillsyn över renhållning och ordning i övrigt inom och utom anstalten, att utföra diverse snickeriarbeten åt anstalten m. m.;

att han städse utfört sina uppdrag efter bästa förmåga, alltid varit nykter och ärlig samt såväl i som utom tjänsten fört en hedrande vandel;

att Cederlund — vilkens befattning såsom vårdare finnes upptagen å den för uppfostringsanstalten fastställda avlöningsstaten — de senare åren under tid, då han varit i tjänstgöring, åtnjutit grundlön med 1,000 kronor — från vilket belopp avdragits ett mot pensionsavgift svarande belopp av 25 kronor — tjänstgöringspenningar med 500 kronor, ålderstillägg med 200 kronor, tillfällig löneförbättring med 300 kronor, samt dyrtidstillägg enligt för oreglerade verk gällande grunder, varjämte han åtnjutit förmån av fri bostad med bränsle och lyse, vilken förmån uppskattats till ett årligt värde av 415 kronor;

samt att Cederlund enligt läkarbetyg lider av epilepsi (epileptiska æquivalenter), på grund av vilken sjukdom han är och för framtiden kommer att förbli i högsta grad olämplig att sköta sin tjänst vid anstalten.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

31:o.

**Smeden Johan Olsson.** I motion II: 265 hemställer herr *Osberg*, »att riksdagen måtte besluta, att smeden Johan Olsson, Sandhagen, Hällevadsholm, skall komma i åtnjutande av understöd eller, om så erfordras, livränta i den utsträckning olycksfallsförsäkringslagen medgiver, samt uppdraga åt riks-försäkringsanstalten att fullfölja beslutet».

Av i ärendet verkställd utredning inhämtas i huvudsak följande.

Enligt en till riks-försäkringsanstalten inkommen anmälan drabbades Olsson den 7 juli 1933 av olycksfall, då han i en ladugård, tillhörig annan person, var sysselsatt med att för dennes räkning uppsätta en höhiss. Olsson, som råkade falla från en stega, åsamkades därvid ett brott på högra lårbenet. Enligt ett vid anmälan fogat läkarintyg beräknades den skadade bliva fullständigt arbetsoförmögen under minst två månader.

Av riks-försäkringsanstalten i anledning av berörda anmälan i ärendet verkställd utredning framgick, bland annat, att Olsson, som vore smed till yrket, hade egen verkstad; att han i sin rörelse hade en till två arbetare anställda; att Olsson själv brukade i sin verkstad utföra omkring 275 dagsverken om året och hans anställda sammanlagt omkring 250 dagsverken; att Olsson och hans anställda plägade å annat håll utföra sammanlagt omkring 40 dagsverken om året; att arbetet i verkstaden avsåge jordbrukssmide, höhissar, kranar m. m.; samt att i verkstaden funnes maskinella anordningar, drivna av elektrisk motor, till ett sammanlagt värde av 3,000 kronor.

Genom beslut den 9 oktober 1933 förklarade riks-försäkringsanstalten, att någon ersättning jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete icke skulle utgivas i anledning av olycksfallet, enär Olsson i avseende å det arbete, i vilket olycksfallet inträffade, enligt samma lag måste anses såsom självständig företagare.

I utslag den 8 december 1933 fann försäkringsrådet, varest Olsson anförde besvär, ej skäl göra ändring i riks-försäkringsanstaltens överklagade beslut.

Över motionen har utskottet inhämtat utlåtande av statskontoret, som hört riks-försäkringsanstalten.

*Riks-försäkringsanstalten* har anförde följande.

I nu förevarande motion hemställes, att riksdagen måtte besluta, att Olsson skall komma i åtnjutande av understöd eller, om så erfordras, livränta i den utsträckning olycksfallsförsäkringslagen medgiver, samt uppdraga åt riks-försäkringsanstalten att fullfölja beslutet'. Därest motionären åsyftat, att medel härför skulle utgå ur den fond, som omförmäles i 19 § olycksfallsförsäkringslagen, vill riks-försäkringsanstalten erinra därom, att ifrågavarande fondmedel på grund av bestämmelserna i reglementet den 29 juni 1917 angående fondens förvaltning icke torde kunna tagas i anspråk för dylikt ändamål. Avses åter, att understödet skulle utgå av statsmedel, som av riksdagen för detta ändamål anvisades, må framhål-

las, att olycksfallet inträffat under utförande av arbete för enskild uppdragsgivares och icke för statens räkning. På grund härav och då riks-försäkringsanstalten ej heller i övrigt finner sådana omständigheter hava förekommit, att understöd av statsmedel i förevarande fall bör komma ifråga, anser sig riks-försäkringsanstalten icke kunna tillstyrka motionen.

*Statskontoret* har funnit sig på av riks-försäkringsanstalten anförda skäl icke kunna förorda bifall till motionen.

*Utskottet.* På av riks-försäkringsanstalten och statskontoret anförda skäl avstyrker utskottet bifall till motionen.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion II:265 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

### Finansdepartementet.

32:o.

**Förra städerskan hos statskontoret Emma Mathilda Pettersson.** I en den 9 mars 1934 dagtecknad proposition nr 245 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 18, avseende finansdepartementet, föreslagit riksdagen medgiva, att förra städerskan hos statskontoret Emma Mathilda Pettersson må, räknat från och med den 1 december 1933, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 540 kronor, varvid skall iakttagas den henne genom Kungl. Maj:ts beslut den 19 januari 1934 ålagda återbetalningsskyldigheten.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Pettersson är född den 16 oktober 1865 och således 68 år gammal;

att hon från ingången av år 1916 till maj 1924 utfört städningsarbete i nedre justitierevisionens lokaler såsom biträde åt en hos revisionen anställd vaktmästare, vilken enligt avtal med ämbetsverket haft att ombesörja städningen därstädes;

att hon från oktober månad 1924 till och med den 17 februari 1933 varit städerska hos statskontoret, varvid hon intill utgången av år 1927 varit anställd av annan städerska, vilken det enligt avtal med ämbetsverket ålegat att ombestyra städningsarbetet inom verket, samt under tiden från ingången av år 1928 varit anställd direkt av ämbetsverket;

att städningsarbetet tagit i anspråk 5 å 6 timmar om dagen;

att hon i ersättning för städningsarbetet åtnjutit i medeltal omkring 1,300 kronor för år, varå dyrtidstillägg ej utgått;

samt att hon under tiden 19 februari—18 november 1933 uppburit livränta från riksförsäkringsanstalten på grund av ett henne övergången olycksfall i arbetet.

Föredragande *departementschefen* har anfört, bland annat, att enär Pettersson under större delen av sin ifrågavarande anställningstid icke varit anställd direkt hos vederbörande statliga myndighet, hade departementschefen icke kunnat undgå att hysa tvekan, huruvida pension av statsmedel i detta fall borde beviljas. Med hänsyn till de växlande anställningsförhållanden, som för närvarande rådde i fråga om städerskepersonalen vid statens institutioner, syntes emellertid nyssnämnda omständighet icke böra utgöra hinder för beredande åt Pettersson av ett årligt understöd av statsmedel för den återstående livstiden.

Ehuru Pettersson under större delen av sin anställningstid icke varit direkt statsanställd, har utskottet likväl med hänsyn till vad departementschefen anfört i fråga om städerskepersonalens anställningsförhållanden icke velat motsätta sig att pension av statsmedel beredes henne. Emot det av Kungl. Maj:t föreslagna pensionsbeloppet har utskottet icke funnit anledning till erinran.

*Utskottet.*

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

### **Ecklesiastikdepartementet.**

33:o.

**Förre seminarieeleven Bror Emil Leonard Hellström.** I en till riksdagen avlåten, den 12 januari 1934 dagtecknad proposition nr 50 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att till förre eleven vid folkskoleseminariet i Uppsala Bror Emil Leonard Hellström må från och med den 1 juli 1934 under hans återstående livstid från ordinarie förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m. utgå årligt understöd med ett till 1,200 kronor förhöjt belopp, utan rätt för Hellström att därå åtnjuta dyrtidstillägg.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Hellström, som är född den 25 maj 1898, under en gymnastiklektion vid folkskoleseminariet i Uppsala den 15 februari 1927 drabbats av olycks-

fall, som lett till fullständig dövhet å båda öronen i förening med nästan fullständig saknad av lukt såsom för framtiden bestående men, vartill kommit en lätt grad av jämviktsrubbing, som vid nämnda tid ansågs komma att så småningom förbättras och gå över;

att, sedan Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 16 mars 1928 avlåten proposition, nr 181, föreslagit, att till Hellström skulle från och med den 15 februari 1927 under hans återstående livstid från allmänna indragningsstaten utgå ett årligt understöd av 500 kronor, utan rätt för Hellström att därå åtnjuta dyrtidstillägg, riksdagen bifallit propositionen;

att understödet åt Hellström, som saknade medel till sin försörjning, beräknats med tillämpning av de grunder, vilka gällde beträffande kroppsskada ådragen under militärtjänstgöring, därvid den för framtiden bestående nedsättningen av hans arbetsförmåga uppskattades till 55 procent;

samt att, om hänsyn tagits jämväl till berörda jämviktsrubbing, nedsättning i arbetsförmågan bort uppskattas till två tredjedelar av normal arbetsförmåga.

*Riksförsäkringsanstalten* har — under hänvisning till ett av professorn vid universitetet i Uppsala R. Bárány utfärdat intyg, enligt vilket den jämviktsrubbing, varav Hellström lede, komme att bestå för framtiden, enär jämviktsorganen i dennes båda öron företedde en fullständig förstörelse — ansett, att nedsättningen av Hellströms arbetsförmåga borde uppskattas till två tredjedelar av den normala. Med tillämpning av de bestämmelser i fråga om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, som gällde vid tiden för olycksfallet, borde understödet åt Hellström beräknas till 600 kronor.

*Statskontoret* har i ärendet anført i huvudsak följande:

Då riksdagen icke ansett principella betänkligheter möta vid beviljande av understöd i ett fall som det föreliggande, ville statskontoret ifrågasätta, huruvida icke någon förhöjning av understödet borde ske, sedan det visat sig, att nedsättningen av Hellströms arbetsförmåga nu kunde uppskattas till två tredjedelar av normal arbetsförmåga. Den av riksförsäkringsanstalten föreslagna ökningen syntes dock statskontoret väl obetydlig, särskilt med hänsyn till att Hellström genom olycksfallet nödgats avbryta sin seminarieutbildning och gått förlustig möjligheten att erhålla sin försörjning som folkskollärare. Det förefölle statskontoret, som om bestämmelserna i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete skulle kunna i viss mån tjäna som ledning vid beräklandet av skäligt understöd åt honom. Under antagande att sökanden såsom folkskollärare kunnat påräkna en årlig avlöning av 3,000 kronor, skulle han med tillämpning av nämnda lag hava vid en nedsättning av arbetsförmågan med två tredjedelar erhållit en livränta av ungefär 1,330 kronor om året. Ett till 1,200 kronor reducerat understödsbelopp för år — utan rätt att därå uppbära dyrtidstillägg — torde med hänsyn till omständigheterna i det föreliggande fallet måhända icke kunna anses oskäligt.

*Utskottet.*

Med hänsyn till de särskilda omständigheter, som i detta fall åberopats, har utskottet ansett sig böra tillstyrka en förhöjning av det till Hellström

för närvarande enligt beslut av 1928 års riksdag utgående understödet. Vad Kungl. Maj:t i sådant hänseende föreslagit har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

34:o.

**F. d. rektorn vid Skaraborgs läns landstings småskoleseminarium i Skara Sara Natalia Elisabet Rydell (tilläggs pension).** I en den 23 februari 1934 dagtecknad proposition nr 184, avseende ecklesiastikdepartementet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att f. d. rektorn vid Skaraborgs läns landstings småskoleseminarium i Skara Sara Natalia Elisabet Rydell må, räknat från och med den 1 juli 1933, under sin återstående livstid — utöver henne författningsenligt tillkommande pension — från statens pensionsanstalt uppbära en tilläggs pension med sådant belopp, att sammanlagda pensionsförmånen kommer att uppgå till 2,600 kronor för år, med rätt att å sistnämnda belopp åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Rydell är född den 28 september 1872;

att hon från och med höstterminen 1893 varit anställd såsom lärarinna vid småskoleseminariet i Skara, vilket ursprungligen varit enskilt seminarium men från och med den 1 juli 1926 övertagits av Skaraborgs läns landsting;

att Rydell, som tidigare varit ordinarie lärarinna, i samband med seminariets övertagande av landstinget antagits endast i extra ordinarie anställning;

att hon från och med den 1 juli 1926 varit förordnad såsom rektor vid seminariet;

att hon, oaktat sin extra ordinarie anställning, enligt beslut av landstinget åtnjutit avlöning med belopp, motsvarande vad som bestämts för ordinarie lärare, tillika rektor, samt att pensionsavgifter såväl av henne som av huvudmannen erlagts i enlighet med de bestämmelser, som gällt för ordinarie lärare, tillika rektor;

att Rydell efter den 28 september 1932 uppnådd pensionsålder avgått från sin tjänst den 1 juli 1933;

att hon vid avgång från tjänsten kunde räkna 40 tjänstår, därav 33 i befattning på ordinarie stat;

samt att hennes pension avpassats efter pensionsunderlag för e. o. lärare, tillika rektor, och till följd härav bestämts till 2,266 kronor 67 öre.

Styrelsen för seminariet har anhängit, att Rydell måtte beviljas pension, avpassad efter det för ordinarie lärare, tillika rektor, gällande pensionsunderlaget.

*Statens pensionsanstalt* har i ärendet anført, bland annat, följande:

Från och med år 1921 hade Rydells lärarinnetjänst blivit förenad med pensionsrätt i statens pensionsanstalt efter särskild reglering enligt § 5 i anstaltens reglemente, varvid pensionsunderlaget fastställdes till 2,600 kronor. I fråga om anställningen hade i regleringsvillkoren stadgats 4 månaders ömsesidig uppsägningsrätt. Då landstinget den 1 juli 1926 övertagit seminariet, där Rydell då blivit rektor, hade hon visserligen av landstinget erhållit den lön, som enligt kungörelsen den 31 december 1919 (nr 890) tillkomme rektor, vilken tillika vore ordinarie lärarinna, men ordinarie anställning hade icke ansetts böra beredas henne med hänsyn till rådande ovisshet, huruvida staten komme att övertaga seminariet eller om detta inom få år skulle nedläggas. Med ordinarie anställning skulle hava följt ett underlag av 3,760 kronor, men det underlag, som motsvarade hennes ställning såsom rektor, tillika e. o. lärarinna hade varit endast 2,266 kronor 67 öre, således lägre än det underlag, hon haft såsom lärarinna vid det privata seminariet.

Ett bifall till seminariestyrelsens framställning skulle med tillämpning av § 48 i anstaltens reglemente leda till beviljande av en pension å 3,412 kronor årligen, med pensionsförhöjning I enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) uppgående till 3,852 kronor, vartill skulle komma dyrtidstillägg.

Pensionsanstalten, som ej kunnat bortse från den omständigheten, att Rydells anställning endast varit extra ordinarie, hade således ej heller kunnat tillerkänna henne annat pensionsbelopp än det, som motsvarade hennes underlag såsom extra ordinarie, 2,266 kronor 67 öre. Hon hade sålunda, med hänsyn till uppnådda 60 levnadsår och mer än 33 tjänstår, förklarats berättigad till hel pension med sistnämnda belopp. Beslutet härom hade fattats den 2 december 1932 och pensionsbrev, gällande från och med den 1 juli 1933, då Rydell avgått från tjänsten, hade utfärdats. Till den beviljade pensionen komme pensionsförhöjning I, varigenom pensionsbeloppet ökades till 2,556 kronor, samt dessutom dyrtidstillägg.

Ehuru Rydell sålunda erhållit den pension, som reglementesenligt tillkomme henne, syntes måhända vissa billighetsskäl tala för att hon erhöle den pension, som skulle tillkommit henne, därest hon alltjämt kvarstått vid sin ordinarie lärarinnetjänst vid det privata seminariet, d. v. s. en pension å 2,600 kronor, med pensionsförhöjning I uppgående till 2,940 kronor, vartill komme dyrtidstillägg.

*Statskontoret* har anslutit sig till statens pensionsanstalts förslag om förhöjning av Rydells pension.

*Skolöverstyrelsen* har i fråga om pensionsbeloppets storlek anført i hudsak följande:

Då nämnda myndigheter föreslagit pensionens förhöjande till ett belopp av 2,600 kronor, syntes hänsyn hava tagits endast till hennes ställning såsom ämneslärarinna under den tid före seminariets övertagande av lands-



tinget, då hennes tjänst varit reglerad i och för pensionsrätt i statens pensionsanstalt. Då Rydell avgick med pension, hade hon dock sedan 7 år tillbaka varit rektor vid seminariet. Pensionen hade också tillerkänts henne i egenskap av extra ordinarie ämneslärarinna, tillika rektor. Enär endast vissa rent formella omständigheter föranlett, att den av henne innehavda ämneslärartjänsten, vilken enligt gällande seminariestadga bort vara ordinarie, icke kommit att såsom sådan betraktas, ehuru väl avlöningen hela tiden utgått såsom till ordinarie — visserligen med vinst för staten, enär den högre grundlönen jämte ålderstilläggen betalats av landstinget — funne sig överstyrelsen kunna tillstyrka, att pensionen för Rydell, som med nit och skicklighet innehaft lärarbefattning vid samma seminarium oavbrutet under 40 år, höjdes till ett belopp, som motsvarade pensionen för ordinarie lärarinna, tillika rektor, vid sådant seminarium. Pensionsanstalten hade beräknat detta belopp i nu förevarande fall till 3,412 kronor. Överstyrelsen ville så mycket hellre förordna beslut härom, som fulla pensionsavgifter för tjänsten såsom ordinarie lärare, tillika rektor, erlagts icke blott av befattningshavaren utan också av huvudmannen (landstinget) i enlighet med kungörelsen den 25 november 1921 (nr 731, avd. VI) angående pensionsunderlag och pensionsavgifter för lärare vid av landsting inrättade småskoleseminarier. Ett bifall till ansökningen syntes med hänsyn till fallets enastående karaktär icke behöva medföra några särskilda konsekvenser i fråga om pensionsrätt för andra befattningshavare.

I likalydande *motioner*, väckta den ena i första kammaren under nr 318 av herr *Norman* jämte två av kammarens övriga ledamöter och den andra inom andra kammaren under nr 567 av fru *Eklund*, hemställes, »att f. d. rektorn vid Skaraborgs läns landstings småskoleseminarium i Skara Sara Natalia Elisabet Rydell må, räknat från och med den 1 juli 1933, under sin återstående livstid — utöver henne författningsenligt tillkommande pension — från statens pensionsanstalt uppbära en tilläggspension med sådant belopp, att sammanlagda pensionsförmånen kommer att uppgå till 3,412 kronor för år, med rätt att å sistnämnda belopp åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280)».

Utskottet finner starka billighetsskäl tala för att Rydells pension bestämmas till högre belopp än det, som reglementsenligt tillerkänts henne. I sådant avseende förordar utskottet, att pensionen, på sätt skolöverstyrelsen och motionärerna ifrågasatt, fastställs till det belopp, som skulle hava tillkommit henne, därest hon varit ordinarie lärare, tillika rektor. Till stöd härför vill utskottet åberopa, att Rydell under den tid av 7 år, varunder hon tjänstgjort såsom seminarierector, uppburit avlöning såsom om hon varit ordinarie. Härjämte hava fulla pensionsavgifter för tjänsten såsom ordinarie lärare, tillika rektor, erlagts icke blott av Rydell utan också av huvudmannen, landstinget. Av utredningen framgår vidare, att anledningen till att den av Rydell innehavda tjänsten, vilken författningsenligt hade bort vara ordinarie, icke kommit att

*Utskottet.*

betraktas såsom sådan, varit rådande ovisshet, huruvida staten komme att övertaga seminariet eller om detta inom få år skulle nedläggas.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition och med bifall till motionerna I: 318 och II: 567, må medgiva, att f. d. rektorn vid Skaraborgs läns landstings småskoleseminarium i Skara Sara Natalia Elisabet Rydell må, räknat från och med den 1 juli 1933, under sin återstående livstid — utöver henne författningsenligt tillkommande pension — från statens pensionsanstalt uppbära en tilläggs pension med sådant belopp, att sammanlagda pensionsförmånen kommer att uppgå till 3,412 kronor för år, med rätt att å sistnämnda belopp åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

### 35:o.

**Förre assistenten vid Chalmers tekniska institut, arkitekten Gustaf Henrik Ljungman.** I en den 9 mars 1934 dagtecknad proposition nr 245, vilken beträffande ecklesiastikdepartementet innefattar förslag i fyra med nummer 19—22 betecknade punkter, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 19 föreslagit riksdagen medgiva, att förre assistenten vid Chalmers tekniska institut, arkitekten Gustaf Henrik Ljungman må, räknat från och med den 1 januari 1933, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,200 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Ljungman är född den 17 februari 1870 och således 64 år gammal;

att han innehaft anställning såsom assistent i husbyggnadsritning vid Chalmers tekniska institut från och med vårterminen 1905 till och med vårterminen 1932, då befattningen på grund av institutets omorganisation indrogs;

att han under denna tid huvudsakligen uppehållit sig och sin familj på de inkomster, som han erhållit dels från institutet — under de senaste tio åren i medeltal 2,050 kronor för år räknat jämte dyrtidstillägg — dels såsom lärare i byggnadsritning och perspektivritning vid slöjdföreningens skola i Göteborg — under de senaste tio åren omkring 3,460 kronor för år;

att Ljungmans tjänstgöringsskyldighet vid Chalmers tekniska institut omfattat under höstterminerna lägst 9 och högst 13 tjänstgöringstimmar i veckan samt under vårterminerna lägst 13 och högst 17 timmar i veckan;

samt att Ljungman från slöjdföreningens skola sedan den 1 juli 1932 åtnjuter en pension å 2,050 kronor för år räknat.

Utskottet, som icke velat motsätta sig bifall till Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

36:o.

**Biträdande teckningsläraren vid högre allmänna läroverket å Östermalm i Stockholm Bror Harald Fredrik Funck.** I punkten 20 av samma proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att biträdande teckningsläraren vid högre allmänna läroverket å Östermalm i Stockholm Bror Harald Fredrik Funck må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, dock tidigast från och med den 1 juli 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 924 kronor.

Av handlingarna inhämtas,

att Funck är född den 1 april 1870 och alltså uppnått en ålder av 64 år;

att han varit anställd i statens tjänst under mer än 19 år, nämligen under tiden 15 februari—1 juni 1894 hos länsstyrelsen i Stockholm, läsaren 1896—1898, tre veckor under läsåret 1900/1901 och i det närmaste hela vårterminen 1904 såsom skrivlärare vid högre latinläroverket å Norrmalm i Stockholm samt under läsaren 1917—1934 såsom biträdande teckningslärare vid högre allmänna läroverket å Östermalm i Stockholm;

att hans tjänstgöringsskyldighet omfattat ett varierande antal veckotimmar från 3 till 16 timmar och uppgående under läsaren 1929/1930—1931/1932 till respektive 13, 9 och 7 veckotimmar samt till 6 veckotimmar under vartdera av läsaren 1932/1933 och 1933/1934;

att Funck under läsaren 1918—1934 bestritt all den vid högre allmänna läroverket å Östermalm i Stockholm förekommande undervisningen i välskrivning;

att den under läsaren 1929—1934 inträdda starka minskningen i Funcks tjänstgöringsskyldighet helt förorsakats av att realskolan vid nyssnämnda läroverk jämlikt beslut av 1927 års riksdag från och med höstterminen 1928 successivt omorganiserats från 6-årig till 5-årig realskola;

att Funcks avlöning, dyrtidstillägg oberäknat, utgått med i medeltal 1,633 kronor 50 öre under vart och ett av läsaren 1923—1928 och med 1,800 kronor 50 öre under läsåret 1928/1929, varefter avlöningen till följd av nyssnämnda omorganisation successivt minskats och under innevarande läsår utgår efter ett belopp av endast 675 kronor för år, dyrtidstillägg oberäknat;

samt att han icke innehar annan statens tjänst eller för sådan tjänst åtnjuter pension.

Utskottet, som ej velat motsätta sig bifall till Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

37:o.

**Vaktmästaren och eldaren vid högre allmänna läroverket i Östersund Karl Fabian Fornstedt.** I punkten 21 av förevarande proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att vaktmästaren och eldaren vid högre allmänna läroverket i Östersund Karl Fabian Fornstedt må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning, dock tidigast från och med den 1 juli 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 840 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Fornstedt är född den 20 januari 1865 och således 69 år gammal;

att han sedan den 1 januari 1915 varit anställd såsom vaktmästare och eldare vid högre allmänna läroverket i Östersund;

att han erhållit avsked från nyssnämnda befattning räknat från och med den 1 juli 1934, vid vilken tidpunkt han således kan åberopa en anställningstid av 19  $\frac{1}{2}$  år;

samt att han under åren 1929—1933 haft en kontant lön, uppgående till i medeltal 1,945 kronor för år, dyrtidstillägg ej inberäknat, varjämte han åtnjutit förmån av fritt bränsle.

Utskottet får hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må av riksdagen bifallas.

38:o.

**Förra städerskan hos skolöverstyrelsen Carolina Johansson, född Petersdotter.** Kungl. Maj:t har i punkten 22 av förevarande proposition nr 245 föreslagit riksdagen medgiva, att förra städerskan hos skolöverstyrelsen Carolina Johansson, född Petersdotter, må, räknat från och med den 1 januari 1934, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 372 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,  
att Johansson, som är änka, är född den 7 januari 1858 och således 76 år gammal;

att hon utfört städningsarbete under åren 1914—1919 inom dåvarande folkskolöverstyrelsens lokaler i fastigheten Barnhusgatan 18 i Stockholm samt från ingången av år 1920 till och med den 15 juni 1926 inom skolöverstyrelsens lokaler i samma fastighet och därvid varit anställd och avlönad av en dotter, som enligt avtal med vederbörande myndighet haft att ombesörja städningsarbetet;

att Johansson, sedan skolöverstyrelsen i juni 1926 inflyttat i nya lokaler, anställdts såsom städerska direkt hos ämbetsverket, vilken anställning hon innehaft intill utgången av år 1933;

att städningsarbetet tagit i anspråk en tid av 4 à 5 timmar dagligen;

att hon i ersättning för städningsarbetet sedan juni 1926 uppburit ett belopp av 840 kronor för år, å vilket belopp dyrtidstillägg ej utgått;

samt att hon vid sidan om förenämnda städningsarbete icke utfört något förvärvsarbete.

Under åberopande av vad utskottet i punkten 32 av detta utlåtande anfört i fråga om där behandlat ärende hemställer utskottet,

*Utskottet.*

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

### Jordbruksdepartementet.

39:o.

**Förre överdirektören och chefen för stuteriöverstyrelsen Albert Julius Lindström.** I en den 9 mars 1934 dagtecknad proposition nr 245, vilken beträffande jordbruksdepartementet innefattar förslag i tre med nummer 23—25 betecknade punkter, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 23 föreslagit riksdagen medgiva, att förre överdirektören och chefen för stuteriöverstyrelsen Albert Julius Lindström må, räknat från och med den 1 november 1933, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 4,200 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,  
att Lindström är född den 7 september 1859 och alltså 74 år gammal;  
att han under åren 1905—1909 varit förordnad såsom ledamot i den s. k. stuterikommissionen;

att han varit ledamot av stuteriöverstyrelsen från och med ingången av år 1910 till och med den 30 juni 1916, vilken dag han av Kungl. Maj:t förordnats att tills vidare vara chef för överstyrelsen;

att han därefter uppehållit befattningen såsom chef (överdirektör och chef) för stuteriöverstyrelsen till och med den 30 juni 1933, från vilken dag han i samband med beslut om stuteriöverstyrelsens indragning av Kungl. Maj:t entledigats från befattningen;

att sedan Kungl. Maj:t föreskrivit, att stuteriöverstyrelsens verksamhet skulle upprätthållas jämväl under tiden 1 juli—31 oktober 1933, Lindström av Kungl. Maj:t förordnats att under sagda tid i egenskap av extra befattningshavare fullgöra på överdirektören förut ankommande arbetsuppgifter;

att Lindström i egenskap av chef för stuteriöverstyrelsen åtnjutit arvode, som intill utgången av år 1921 utgjort 6,000 kronor för år samt under tiden därefter jämlikt bestämmelse i gällande avlöningsreglemente utgått med ett till 8,000 kronor för år förhöjt belopp;

samt att ifrågavarande arvodesbefattning icke varit förenad med pensionsrätt.

Utskottet, som icke velat motsätta sig bifall till Kungl. Maj:ts förslag, får hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

40:o.

**E. o. tjänstemannen hos statens meteorologisk-hydrografiska anstalt Sigrid Ulrika Falkengrén.** I punkten 24 av samma proposition föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att e. o. tjänstemannen hos statens meteorologisk-hydrografiska anstalt Sigrid Ulrika Falkengrén må från och med dagen näst efter den, då hon avgår ur tjänst, dock tidigast från och med den 1 juli 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 876 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Falkengrén är född den 25 augusti 1871 och således uppnått en levnadsålder av 62 år;

att hon under tiden 4 mars 1912—1 september 1920 åt meteorologiska centralanstalten (från och med år 1919 statens meteorologisk-hydrografiska anstalt) utfört arbete, förlagt till hemmet och bestående huvudsakligen i bearbetning av från vissa meteorologiska stationer inkomna månadsjournaler, av vilket arbete hon haft en inkomst av i medeltal omkring 590 kronor för år, kristidstillägg i förekommande fall inberäknat;

att Falkengrén, som under tiden 16 september 1918—1 september 1920 tillika tjänstgjort såsom tillfälligt biträde å postsparbankens pensionsavdelning, från och med den 2 september 1920 innehaft anställning såsom e. o. biträde hos statens meteorologisk-hydrografiska anstalt;

att hon i sistnämnda egenskap från och med den 1 juli 1925 varit placerad i 4:e lönegraden i löneplanen för extra ordinarie befattningshavare vid allmänna civilförvaltningen samt från och med den 1 oktober 1930 åtnjutit avlöning enligt 6:e löneklassen i nämnda lönegrad;

samt att hon kan förväntas komma att avgå ur tjänst under augusti 1934.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

41:o.

**Byggnadsarbetaren vid Ultuna egendom Karl August Bergman.** I punkten 25 av förevarande proposition nr 245 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att byggnadsarbetaren vid Ultuna egendom Karl August Bergman må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, dock tidigast från och med den 1 juli 1934, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 840 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Bergman är född den 27 februari 1869 och således uppnått en levnadsålder av 65 år;

att han sedan år 1907 eller under omkring 27 år varit anställd såsom byggnadsarbetare vid Ultuna egendom;

samt att hans avlöningsförmåner under de senaste tio åren utgjort konstant lön av 1,470 kronor för år, varå dyrtidstillägg ej utgått, jämte förmån av fri bostad med vedbrand och potatisland, vilka naturaförmåner uppskattats till ett årligt värde av 345 kronor.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

42:o.

**Förre föreståndaren för Kolbäcks lantmannaskola Ulrik Hugo Adolf Fredrik Celsing.** I likalydande motioner I:237 och II:434, väckta den förstnämnda av herrar *Pettersson, Anton*, och *Tamm, Gustaf*, samt den sistnämnda av herr *Johansson* i Bro jämte två av andra kammarens övriga

ledamöter, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att förre föreståndaren för Kolbäcks lantmannaskola Ulrik Celsing redan från och med den 1 november 1934 måtte få tillträda sin pension från statens pensionsanstalt».

Av utredningen i ärendet inhämtas,

att Celsing är född den 7 november 1875 och alltså 58 år gammal;

att han alltsedan den 1 maj 1907 varit anställd såsom lärare och sedan 1912 såsom föreståndare vid lantmannaskola, senast vid lantmannaskolan i Kolbäck;

att han i egenskap av föreståndare vid sistnämnda lantmannaskola åtnjutit följande avlöningsförmåner för år, nämligen grundlön 4,000 kronor, två ålderstillägg å tillhoppa 1,000 kronor, bostadsersättning 1,300 kronor samt statens dyrtidstillägg 1,000 kronor, eller tillsammans 7,300 kronor;

att genom beslut av Västmanlands läns hushållningssällskap lantmannaskolan i Kolbäck nedlagts med utgången av undervisningsåret 1930/1931, i samband varmed Celsing tillerkänts rätt att jämväl under läsåren 1931/1933 uppbära avkortad lön med tillhoppa 11,000 kronor, varvid han måst avsäga sig alla rättsanspråk på hushållningssällskapet;

samt att Celsing från och med den 7 november 1940, då han inträder i den för den senast innehavda tjänsten stadgade pensionsåldern, är berättigad uppbära s. k. uppskjuten pension med 2,475 kronor, vartill kommer förhöjning I jämlikt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) med 327 kronor, varigenom pensionen skulle, efter vederbörlig utjämning, uppgå till 2,800 kronor.

Motionärernas förslag går ut på, att Celsing, som under tiden 1 november 1933—7 november 1940 icke uppbär lön eller pension, skulle förklaras berättigad att redan från och med den 1 november 1934 tillträda sin pension från statens pensionsanstalt.

Hos Kungl. Maj:t har Celsing den 22 november 1932 gjort framställning i enahanda syfte.

*Lantbruksstyrelsen* har anfört, bland annat, följande:

Till en början må erinras, att, jämlikt § 18 c) i reglementet den 31 december 1919 (nr 878) för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl., numera statens pensionsanstalt, med därtill genom kungörelsen den 22 juni 1920 (nr 380) fogat tillägg, befattningshavare, å vilken reglementet äger tillämpning — bland andra föreståndare vid statsunderstödd skola för lantbruket — är skyldig att avgå, bland annat om han till följd av skada eller sjukdom, som han ådragit sig i andra fall än under utövningen av sin tjänst, under fem på varandra följande år varit oförmögen att tjänstgöra under sammanlagt mer än  $\frac{4}{5}$  av den tid, som det eljest ålegat honom att tjänstgöra, och finnes vara för framtiden oförmögen att behörigen sköta sin tjänst. Jämlikt § 19 i samma reglemente äger befattningshavare, som av sådan anledning entledigas från befattningen, även om han icke uppnått pensionsåldern, rätt till genast börjande tjänstepension.



Om en föreståndare för lantmannaskola med samma tjänstgöring och samma levnads- och tjänstålder som Celsing antages av anledning, varom nyss nämnts, bliva nödgad att vara tjänstledig mer än  $\frac{1}{3}$  av tiden 1 november 1931—31 oktober 1936 samt att därefter avgå från sin befattning, skulle han enligt vad lantbruksstyrelsen inhämtat hos statens pensionsanstalt, därest stadgade pensionsavgifter för honom inbetalts till och med 1936, under sin återstående livstid från den tidpunkt, han frånträtt befattningen, årligen erhålla dels pension med ett grundbelopp av cirka 2,500 kronor, dels tilläggspension med cirka 300 kronor eller tillhoppa i runt tal 2,800 kronor, dyrtidstillägg däri icke inberäknat.

Av vad ovan anförts framgår, att Celsing till följd av omständigheter, varöver han ej kunnat råda, utan eget förvållande mistat sin tjänst. Fastmer har han, enligt vad vederbörande inspektör intygat, på ett framstående sätt handhaft både undervisningen och ledningen vid lantmannaskolan i Kolbäck. Under sådana omständigheter synas starka billighetsskäl tala för att, vad sålunda drabbat Celsing, må kunna jämsättas med skada, varom ovan nämnts. I sådan händelse skulle han från och med den 1 november 1936 äga åtnjuta avkortad pension.

Såsom nämnts, har Celsing på grund av innehavd tjänst tillerkänts avkortad lön för tiden intill utgången av oktober 1933. Vid denna tidpunkt torde han, om ej oförutsedda förhållanden inträffa, sakna möjlighet att försörja sig och sin familj. Till följd av högradig, progredierande dövhets (se bifogade läkarintyg) i förening med framskriden ålder torde han nämligen icke kunna förväntas erhålla stadigvarande anställning av något slag. Framhållas må ock, att Celsing har tre omyndiga söner, varav två i skolåldern. Billigheten synes då tala för att pension beredes Celsing jämväl för tiden den 1 november 1933—31 oktober 1936.

Pension åt Celsing före pensionsåldern kan givetvis icke utgå från statens pensionsanstalt. Då Celsing, såsom nämnts, nödgats avsäga sig ytterligare rättsanspråk på vederbörande hushållningssällskap, torde hjälp från detta håll vara utesluten. Statsmakternas mellankomst torde därför bliva erforderlig.

Celsings pension från pensionsanstalten kommer att vid uppnådd pensionsålder av 65 år utgå med sammanlagt 2,800 kronor för år. Med hänsyn därtill att pensionsavgifter för Celsing icke erläggas för tiden efter utgången av år 1931, synes sistnämnda belopp böra minskas till 2,500 kronor, vilket belopp dock för erhållande av ett med 12 delbart tal torde böra avrundas till 2,508 kronor.

*Statskontoret*, som icke kunde finna annat än att Västmanlands läns hushållningssällskap bort i sammanhang med beslut om indragning av lantmannaskolan i Kolbäck tillse, att skolans föreståndare hölles skadeslös, till dess han vid uppnådd pensionsålder komme i åtnjutande av pension från statens pensionsanstalt, har med hänsyn till föreliggande omständigheter förklarat sig icke vilja motsätta sig, att Celsings pensionsförhållanden ordnades genom hänvändelse till riksdagen i syfte att Celsing utan hinder därav, att han författningsenligt icke vore berättigad att från statens pensionsanstalt erhålla pension förrän den 7 november 1940, medgäves att redan från och med den 1 november 1933 tillträda sin pension från anstalten.

Genom beslut den 24 februari 1933 fann *Kungl. Maj:t* ansökningsenheten icke föranleda någon *Kungl. Maj:ts* åtgärd.

I ansökning till Kungl. Maj:t den 18 november 1933 har Västmanlands läns hushållningssällskap anhållit, att Celsing under tiden till pensionsålderns inträde måtte av statsmedel komma i åtnjutande av ett årligt belopp motsvarande vad av sällskapets förenämnda anslag å 11,000 kronor belöpte för år, eller 1,200 kronor.

*Lantbruksstyrelsen* har i häröver avgivet utlåtande tillstyrkt ifrågasvarande framställning.

*Statskontoret* har ansett anledning icke föreligga att frångå Kungl. Maj:ts den 24 februari 1933 fattade beslut.

Genom beslut den 9 mars 1934 fann *Kungl. Maj:t* framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

*Utskottet.*

Utskottet har icke funnit tillräckliga skäl föreligga att i förevarande fall tillstyrka någon pension av statsmedel. I likhet med statskontoret anser utskottet, att Västmanlands läns hushållningssällskap bort i sammanhang med beslut om indragning av lantmannaskolan i Kolbäck tillse, att skolans föreståndare Celsing hålles skadeslös, till dess han vid uppnådd pensionsålder komme i åtnjutande av pension från statens pensionsanstalt. Några ömmande omständigheter synas, enligt vad utskottet inhämtat, icke heller kunna åberopas för beviljande av statspension åt Celsing. Beaktas bör även, att, såsom av utredningen framgår, frågan om pension åt Celsing två gånger varit föremål för prövning av Kungl. Maj:t utan att föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motioner I: 237 och II: 434 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

## Handelsdepartementet.

43:o.

**Båtbiträdet vid Göteborgs lotsplats Emanuel Berg.** I en den 9 mars 1934 dagtecknad proposition nr 245, vilken beträffande handelsdepartementet innefattar förslag i två med nummer 26 och 27 betecknade punkter, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, i punkten 26 föreslagit riksdagen medgiva, att båtbiträdet vid Göteborgs lotsplats Emanuel Berg må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,200 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Berg är född den 11 november 1862 och alltså 71 år gammal;

att han inträdde i lotsverkets tjänst den 31 oktober 1890 såsom lotslärling vid Göteborgs lotsplats samt utnämndes till lots vid samma lotsplats den 11 januari 1897;

att han kvarstod i nämnda befattning till och med den 27 oktober 1907, med vilken dag han, jämlikt beslut av lotsstyrelsen, på grund av upprepade fall av fylleri i tjänsten skildes från befattningen i fråga;

att han av lotskaptenen vid Göteborgs lotsplats antogs såsom båtbiträde vid samma lotsplats från och med den 1 april 1908, varefter han därefter oavbrutet tjänstgjort i nämnda egenskap;

att några klagomål beträffande Bergs förhållande i lotsverkets tjänst icke försports efter hans återinträde i tjänsten;

att nuvarande överlotsen vid Göteborgs lotsplats Ch. Palmqvist uppgivit, att Berg under tiden från och med den 11 november 1921, då Palmqvist tillträtt befattningen såsom överlots, varit nykter och skötsam i sin tjänst samt utfört sitt yrke med lust och skicklighet;

att Berg med hänsyn till sin höga levnadsålder inom närmaste tiden önskar sluta sin anställning såsom båtbiträde;

samt att Bergs årliga medelinkomst av statsmedel under åren 1918—1932 utgjort 2,075 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

#### 44:o.

**Båtbiträdet vid Malmö lotsplats Jöns Nilsson.** I punkten 27 av förevarande proposition nr 245 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att båtbiträdet vid Malmö lotsplats Jöns Nilsson må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,152 kronor.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Nilsson är född den 20 mars 1865 och alltså 69 år gammal;

att han inträdde i lotsverkets tjänst den 1 april 1900 såsom båtbiträde vid Malmö lotsplats;

att han kvarstod i nämnda anställning till och med den 31 mars 1916;

att han under tiden 1 april 1916—30 september 1919 biträdde dåvarande fyrmästaren vid Malmö numera indragna fyrplats;

att Nilsson från och med den 1 september 1922 — vid vilken tid han hade enskild tjänst — åter inträdde såsom båtbiträde vid Malmö lotsplats, i vilken anställning han ännu kvarstår;

att han sålunda tjänstgjort såsom biträde vid Malmö lotsplats mer än 27 år;

att han under sin första anställningstid vid lotsverket till och med år 1914 avlönades av lotspersonalen med inflytande hemväggersättning samt under tiden 1 januari 1915—31 mars 1916 avlönades delvis av lotspersonalen och delvis av lotsverket;

att Nilsson under den tid, han biträtt fyrmästaren vid Malmö fyrplats, icke åtnjutit avlöning av lotsverkets medel;

samt att, sedan Nilsson år 1922 återinträtt i tjänstgöring vid Malmö lotsplats, han helt avlönats av lotsverkets medel, varvid hans årliga avlöning, inklusive dyrtidstillägg, under tioårsperioden 1923—1932 uppgått till 2,296 kronor.

Utskottet får hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning må vinna riksdagens bifall.

Stockholm den 4 maj 1934.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Lindgren, Stendahl, Ström i Lidköping, Johansson i Friggeråker, Berling, Bjurström och Silfverstolpe;

från andra kammaren: herrar Leffler, Bäcklund, Laurén, Paulsen, Andersson i Falkenberg, Ahl, Hilding och friherre De Geer; dock att herr Hilding icke deltagit i behandlingen av punkten 28, att herr Andersson i Lindome deltagit i stället för herr Laurén i behandlingen av punkten 34 samt att herr Westerdahl deltagit i stället för herr Laurén i behandlingen av punkten 28 och i stället för herr Leffler i behandlingen av punkten 42.

## Reservationer:

vid punkten 21 (ang. pension för s. k. ständig tjänstgöring åt indelte furiren vid Skaraborgs regemente Karl Melker Bäck):

av herr *Bäcklund* och *Laurén*, vilka anfört följande:

»Såsom av utredningen i ärendet framgår, föreslog Kungl. Maj:t genom proposition nr 63 till 1933 års riksdag, bland annat, att riksdagen måtte medgiva, att Bäck, efter erhållet avsked, skulle å allmänna indragningsstaten äga uppbära en årlig pension till så stort belopp, att densamma tillika med honom tillkommande gratial från Vadstena krigsmanshuskassa komme att uppgå till sammanlagt 948 kronor. Till stöd för ifrågavarande förslag åberopades bland annat, att 1923 års riksdag i ett med det föreliggande likartat fall beviljat särskild pension av statsmedel, nämligen åt indelte furiren vid Skaraborgs regemente C. A. Thorsell, vilken innehaft enahanda befattning i regementets matinrättning som Bäck.

Under uttalande av önskvärdheten att viss utredning verkställdes, innan pension i enstaka fall beviljades åt indelta, vilka — liksom förhållandet vore med Bäck — varit inkallade till s. k. ständig tjänstgöring, avstyrkte 1933 års bankoutskott Kungl. Maj:ts förenämnda framställning och riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan.

Den i anledning av bankoutskottets berörda uttalande av Kungl. Maj:t igångsatta utredningen i ärendet är ännu icke slutförd.

Det kan icke vara med rättvisa och billighet förenligt att Bäck, som haft samma tjänstgöring vid Skaraborgs regementes matinrättning som Thorsell, skall ställas utan särskild pension för denna tjänstgöring, medan hans närmaste företrädare i befattningen, Thorsell, härför beviljades understöd av riksdagen. På grund av det anförda hemställes,

att riksdagen, i anledning av förevarande motion II: 123, må medgiva, att indelte furiren vid Skaraborgs regemente Karl Melker Bäck må från och med månaden näst efter den, under vilken han erhåller avsked från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd uppbära en årlig pension till så stort belopp, att densamma, tillika med honom tillkommande gratial från Vadstena krigsmanshuskassa, uppgår till sammanlagt 948 kronor;»

vid punkten 28 (ang. understöd åt förre hovslagarefuriren Karl Erik Friberg):

av herrar *Lindgren, Stendahl, Johansson* i Friggeråker, *Silfverstolpe, Leffler, Westerdahl* och friherre *De Geer*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har riks försäkringsanstalten, efter prövning i vederbörlig ordning av ersättningsfrågan, funnit sådana förutsättningar med avseende å sjukdomens uppkomst icke föreligga, som författningsenligt krävas för rätt till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring. Efter inhämtande av utlåtanden av en erkänd auktoritet på lungsjukdomarnas område har försäkringsrådet, i anledning av hos rådet av Friberg anförda besvär, prövat ärendet och ej funnit skäl göra ändring i riks försäkringsanstaltens beslut. Vid sådant förhållande synes det utskottet med hänsyn till eventuellt uppkommande konsekvenser icke tillrådligt, att riksdagen i förevarande fall skulle, emot de ansvariga myndigheternas uppfattning, bevilja ersättning enligt grunderna för 1927 års militärsättningsförordning. Av utredningen i ärendet framgår vidare, att Friberg — i strid mot vad i den föreliggande motionen uppgives — såväl 1926 som 1927 undergått undersökning å militärsjukhus för sina lungor, varvid några lungfynd icke konstaterats.

På grund av vad sålunda i ärendet förekommit har utskottet ansett sig icke böra tillstyrka bifall till den föreliggande motionen. Då utskottet icke heller funnit omständigheterna i detta fall böra föranleda beslut om understöd i annan ordning än i motionen ifrågasatts, har utskottet funnit sig icke kunna förorda någon åtgärd i anledning av motionen.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II:258 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;»

vid punkten 29 (ang. pension åt f. d. underståthållaren Vilhelm Adolf Tamm):

av herrar *Akerberg, Lindgren, Stendahl, Silfverstolpe, Leffler* och *Laurén*, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Såsom av den lämnade redogörelsen framgår är Tamm, som före uppnådd pensionsålder lämnat tjänsten, icke berättigad till pension. Utskottet har emellertid i likhet med såväl de myndigheter, som yttrat sig i ärendet, som föredragande departementschefen ansett billighetsskäl tala för beviljande åt Tamm av pension av statsmedel. Utskottet vill särskilt framhålla, att de försummelser, som föranledde Tamms avskedstagande, av honom begåtts vid sidan av statstjänsten och, därest Tamm innehaft

vanlig fullmaktstjänst, icke kunnat medföra hans avskedande. Vidkommande pensionsbeloppets storlek har utskottet ansett sig böra förorda vad departementschefen i sådant avseende föreslagit. Utskottet får alltså, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande framställning, avstyrka bifall till motionerna II: 576, II: 583 och II: 590, förstnämnda motion i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer förty,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågasvarande framställning och med avslag å motionerna II: 576, II: 583 och II: 590, den förstnämnda motionen i vad den skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må medgiva, att f. d. underståthållaren Vilhelm Adolf Tamm må från och med den 1 juni 1934 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 4,008 kronor;»

*vid punkten 32* (ang. pension åt förra städerskan hos statskontoret Emma Mathilda Pettersson):

av herrar *Lindgren, Stendahl, Silfverstolpe* och *Leffler*, vilka anfört följande:

»Av den föreliggande utredningen framgår, att Pettersson vid anställningens början uppnått en levnadsålder av över 50 år samt att hon efter att under omkring 11  $\frac{1}{2}$  år hava utfört städningsarbete i nedre justitierevisionens och i statskontorets lokaler såsom biträde åt personer, vilka enligt avtal med ämbetsverken haft att ombesörja städningen därstädes, under allenast omkring 6 år tjänstgjort såsom städerska hos statskontoret, direkt anställd av verket. Att medgiva pension av statsmedel åt Pettersson, vilken först vid 62 års ålder började sin statsanställning och innehåft densamma under allenast 6 år, kan icke vara lämpligt, varför vi hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke må vinna riksdagens bifall;» samt

*vid punkten 38* (ang. pension åt förra städerskan hos skolöverstyrelsen Carolina Johansson, född Petersdotter):

av herrar *Lindgren, Stendahl, Silfverstolpe* och *Leffler*, vilka anfört följande:

»Enligt vad handlingarna i ärendet utvisa, har Johansson under en tid av 20 år utfört städningsarbete i folkskolöverstyrelsens och skolöverstyrelsens lokaler, därvid hon emellertid under 12 år varit anställd hos och

avlönad av en dotter, som hade ifrågavarande städningsarbete på entreprenad, samt under 7½ år varit direkt anställd av skolöverstyrelsen. Hennes statsanställning inskränker sig till sist angivna tid. Vid början av sistnämnda anställning hade hon uppnått en levnadsålder av över 68 år. Att vid nu angivna förhållanden bevilja pension av statsmedel kan icke vara lämpligt, varför vi hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande framställning icke  
må vinna riksdagens bifall.»